UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA
FACULTATEA DE DREPT
ȘCOALA DOCTORALĂ DE ȘTIINȚE JURIDICE

Cu titlu de manuscris
CZU: 343.222:343.77(478)(043)

BOLDESCU ANASTASIA

RĂSPUNDEREA PENALĂ PENTRU VÂNATUL ILEGAL

SPECIALITATEA 554.01 – DREPT PENAL ȘI EXECUȚIONAL PENAL

Rezumatul tezei de doctor în drept

CHIȘINĂU, 2024

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale de Științe Juridice,
Universitatea de Stat din Moldova

Componența Comisiei de doctorat:

Președintele comisiei: BRÎNZA Serghei, doctor habilitat în drept, profesor universitar, USM

Conducătorul de doctorat: SPÎNU (DUMNEANU) Ludmila, doctor în drept, conferențiar universitar, USM

Referenți oficiali:
1. BERLIBA Viorel, doctor habilitat în drept, conferențiar universitar, Facultatea de Drept, Universitatea de Stat din Comrat;
2. CERNOMOREȚ Sergiu, doctor în drept, conferențiar universitar, Facultatea Științe ale Securității, Universitatea de Stat de Educaţie Fizică şi Sport;
3. STATI Vitalie, doctor în drept, profesor universitar, USM

Secretarul științific al comisiei de doctorat: MIHAILOV Tatiana, doctor în drept, lector universitar, USM

Susținerea va avea loc la 2 februarie 2024, ora 14.00, în ședința Comisiei de doctorat din cadrul Școlii Doctorale de Științe Juridice a Universității de Stat din Moldova, în sala 119, blocul II al Universității de Stat din Moldova (mun. Chișinău, str. Mihail Kogălniceanu, 67).

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca USM, pe pagina web a ANACEC și pe pagina web a Facultății de Drept a Universității de Stat din Moldova (http://drept.usm.md).

Rezumatul a fost expediat la „_____”_____ 2023.

Conducător de doctorat:
Spînu (Dumneanu) Ludmila, doctor în drept,
conferențiar universitar,
Universitatea de Stat din Moldova _____

Autor:
Boldescu Anastasia _____

Secretar științific al Comisiei de doctorat:
Mihailov Tatiana, doctor în drept,
lector universitar,
Universitatea de Stat din Moldova _____

© Boldescu Anastasia, 2024

CUPRINS

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII 4
CONȚINUTUL TEZEI 8
CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI 20
BIBLIOGRAFIE 28
LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI 29
ADNOTARE 31

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei. Analiza dispoziției art. 233 din Codul penal al Republicii Moldova (în continuare – CP RM) ne permite să deducem că, la evaluarea pericolului social al faptei, incriminate în acest articol, au fost luate în considerare următoarele criterii: 1) însemnătatea pentru societate a valorii sociale vătămate prin infracțiunea de vânat ilegal; 2) caracterul și gravitatea urmărilor prejudiciabile produse în rezultatul comiterii acestei infracțiuni; 3) particularitățile (locul, timpul, mijloacele etc.) ce caracterizează ilegalitatea faptei prejudiciabile prevăzute de art. 233 CP RM; 4) caracteristicile subiectului infracțiunii. Pericolul social al infracțiunii, prevăzute la art. 233 CP RM, constă în aceea că dobândirea abuzivă a resurselor naturale vii poate duce la reducerea rapidă și semnificativă a efectivului de animale sălbatice din mediul natural, la încetinirea proceselor de recuperare a acestor resurse, la dispariția în unele cazuri a anumitor specii de animale sălbatice, la cauzarea de daune ireparabile sistemelor ecologice existente, precum și la reducerea șanselor omenirii de a vieți într-un mediu sănătos și divers, de a fi în armonie cu natura, de a beneficia de bunăstare psihologic-afectivă. În mod vădit, una dintre cele mai eficiente pârghii de influențare asupra proceselor negative, pe care le-am conturat *supra*, se exprimă în aplicarea răspunderii penale pentru vânatul ilegal. Însă, calitatea deloc satisfăcătoare a art. 233 CP RM nu este în măsură să asigure rezultate pozitive în prevenirea și combaterea acestei infracțiuni. În acest sens, este imperioasă cercetarea științifică în profunzime a elementelor constitutive a infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM, precum și a problemelor legate de interpretarea și aplicarea acestui articol. După aceasta ne propunem să recomandăm soluții de remediere a imperfecțiunilor care afectează previzibilitatea, claritatea și eficiența art. 233 CP RM.

Încadrarea temei în preocupările internaţionale. Pentru a realiza obiectivele de asigurare a securității mediului înconjurător și de prevenire și combatere a vânatului ilegal, este esențială cooperarea tuturor statelor. Datorită globalizării și interdependenței crescânde dintre state, nicio țară nu poate atinge singură aceste obiective. Prin urmare, pentru prevenirea și combaterea vânatului ilegal, sunt indispensabile instrumentele juridice internaționale care stabilesc drepturi și obligații pentru state, precum și interdicții, sancțiuni și măsuri de responsabilizare.

În acest context, în Preambulul la Convenția Consiliului Europei privind protecția mediului prin dreptul penal, adoptată la Strasbourg la 04.11.1998, se menționează că „dreptul penal are de jucat un rol important în protejarea mediului. [...] Încălcările de mediu cu consecințe grave trebuie să fie considerate infracțiuni sancționate corespunzător”.[1] Conform art. 2 din Directiva 2004/35/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21.04.2004 privind răspunderea pentru mediul înconjurător în legătură cu prevenirea și repararea daunelor aduse mediului, „«daună» înseamnă o modificare negativă măsurabilă a unei resurse naturale [...] care [poate] surveni direct sau indirect.”[2] În cazul infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM, daunele, ce depăşesc 200 de unităţi convenţionale, survin direct, în rezultatul săvârșirii acțiunii de vânat „fără autorizaţia corespunzătoare fie în perioada interzisă, fie în locurile interzise, fie cu unelte şi metode nepermise.”[3] În acest mod, legiuitorul moldav sugerează că daunele, ce depăşesc 200 de unităţi convenţionale, reprezintă expresia impactului negativ reliefat în convenția și în directiva menționate mai sus.

---

[1] *Convention on the Protection of the Environment through Criminal Law*. [citat 19.07.2023] Disponibil: https://rm.coe.int/168007f3f4

[2] *Directiva 2004/35/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21.04.2004 privind răspunderea pentru mediul înconjurător în legătură cu prevenirea și repararea daunelor aduse mediului*. [citat 07.06.2023] Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex:32004L0035

[3] Codul penal al Republicii Moldova: nr. 985 din 18.04.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr. 128-129, 1012.

Biodiversitatea este acel atribut cheie, care ne permite să identificăm valoarea socială specifică apărată împotriva infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM. Găsim definiția noțiunii de biodiversitate în art. 2 din Convenţia ONU din 05.06.1992 privind diversitatea biologică: „Diversitate biologică înseamnă variabilitatea dintre organismele vii din toate sursele inclusiv, printre altele, ecosistemele terestre, mările şi alte ecosisteme acvatice şi complexele ecologice din care fac parte; aceasta include diversitatea dintre specii, în cadrul speciilor şi a ecosistemelor”.[4] Prin aceasta se sugerează că biodiversitatea presupune diversitatea în cadrul unei specii, între specii și în sistemele ecologice. În această ipoteză, pericolul social este condiționat de reducerea diversității biologice a păsărilor și animalelor sălbatice, precum și de modificările negative inerente ale întregului mediu înconjurător.

Un alt instrument juridic internațional nu mai puțin important este Convenţia privind comerţul internaţional cu specii sălbatice de faună şi floră pe cale de dispariţie (în continuare – CITES).[5] În art. 233 CP RM nu se face nicio diferențiere între vânatul ilegal al animalelor sălbatice, specificate în anexele la această convenție, și vânatul ilegal al animalelor sălbatice care nu sunt menționate în aceste anexe. Prin aceasta, este neglijat pericolul social sporit al vânatului ilegal, săvârșit asupra animalelor sălbatice din speciile care sunt pe cale de dispariție. Aceasta ne determină să propunem, în cadrul tezei de față, incriminarea faptei de capturare, ucidere sau rănire de animale incluse în anexele la CITES, săvârșită în condiții de ilegalitate.

În alt context, în trei directive ale UE – Directiva 92/43/CEE a Consiliului din 21.05.1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică[6] (în continuare – Directiva 92/43/CEE), Directiva 2008/99/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19.11.2008 privind protecția mediului prin intermediul dreptului penal[7] (în continuare – Directiva 2008/99/CE) și Directiva 2009/147/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 30.11.2009 privind conservarea păsărilor sălbatice[8] (în continuare – Directiva 2009/147/CE) – se recomandă incriminarea întregului spectru de manifestări de tăinuire a braconajului cinegetic. Aceasta ne determină să propunem, în cadrul tezei de față, completarea legii penale cu un articol în care să fie prevăzută răspunderea pentru tăinuirea braconajului cinegetic.

Încadrarea temei în preocupările naţionale şi zonale. Cercetarea noastră științifică are o consistentă bază științifică. Această bază o reprezintă monografiile, tratatele, tezele de doctor, articolele științifice și alte lucrări de referință, elaborate de oamenii de știință din Republica Moldova și din alte țări: Gr. Ardelean, A. Borodac, S. Brînza, R. Cojocaru, S. Copețchi, Iu. Diaconu, R. Eremciuc, L. Gîrla, Iu. Larii, V. Manea, V. Moraru, M. Pascal, L. Spînu (Dumneanu), V. Stati, E. Stoleru, Iu. Tabarcea, I. Țeruș, X. Ulianovschi *(Republica Moldova)*; V. Kereži *(Canada)*; G. Ege *(Confederația Elvețiană)*; M.G. Abdulmutalibov, A.B. Baumștein, J.A. Beghenova, N.I. Bratașova, V.A. Ciugaev, G.M. Gadjilov, A.A. Gartfeld, S.I. Golubev, D.B. Gorohov, D.M. Gusarenko, D.A. Hașimov, O.L. Dubovik, E.N. Jevlakov, A.M. Kablov, A.S. Kurmanov, N.A. Lopașenko, A.M.

---

[4] *Convention on Biological Diversity*. [citat 06.03.2022] Disponibil: https://treaties.un.org/doc/Treaties/1992/06/19920605%2008-44%20PM/Ch_XXVII_08p.pdf

[5] A se vedea: *Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora*. [citat 16.08.2022] Disponibil: https://cites.org/sites/default/files/eng/disc/CITES-Convention-EN.pdf

[6] A se vedea: *Directiva 92/43/CEE a Consiliului din 21.05.1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică*. [citat 04.06.2022] Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=celex:31992L0043

[7] A se vedea: *Directiva 2008/99/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19.11.2008 privind protecția mediului prin intermediul dreptului penal*. [citat 16.03.2022] Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/LSU/?uri=celex:32008L0099

[8] A se vedea: *Directiva 2009/147/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 30.11.2009 privind conservarea păsărilor sălbatice*. [citat 01.07.2022] Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex%3A32009L0147

Pleșakov, E.M. Snâtko, D.A. Sutulina, E.V. Vinogradova, R.A. Zabavko, L.A. Zueva *(Federația Rusă)*; O. Krange, K. Skogen *(Regatul Norvegiei)*; B. Arroyo, M. Mateos-Delibes *(Regatul Spaniei)*; E. von Essen, A. Fischer, H.P. Hansen, H. Nordström Källström, N. Peterson, T. Rai Peterson *(Regatul Suediei)*; R. Duffy *(Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord)*; V. Homici, V.V. Marciuk, V.V. Misiurin, A. Soltanovici *(Republica Belarus)*; D. Tadie *(Republica Federală Democratică a Etiopiei)*; A.T. de Azevedo Chagas, M.A. da Costa, A.P.V. Martins, L.C. Resende, E. Kalapothakis *(Republica Federativă a Braziliei)*; S.D. Bekișeva, D.S. Ighilmanova, V.A. Novikov, R.T. Nurtaev *(Republica Kazahstan)*; L.S. Baekova (Republica Kârgâză); A. Lowassa *(Republica Unită a Tanzaniei)*; E. Boțian, F. Brașoveanu, T. Dascăl, R. Dinu, M. Dobrinoiu, M.A. Hotca, R. Ionescu, R. Jurj, C. Manta, V. Nicolcescu, M. Rotaru, E.-G. Simionescu, S.A.E. Vernea *(România)*; S.L. Eliason *(SUA)*; O.O. Dudorov, S.B. Gavrâș, S.A. Golub, M.V. Gospodareț, I.O. Har, D.V. Kamenski, O.O. Maslova, S.V. Matveev, V.K. Matviiciuk, L.D. Neciporuk, L.O. Prokopovici, N.G. Taran, O.A. Ușițki, M.P. Volâk *(Ucraina)*; B.S. Elek *(Ungaria)*; A. Schloenhardt *(Uniunea Australiei)*, etc.

Încadrarea temei în în context inter- și transdisciplinar. În mod firesc, cercetarea noastră științifică nu s-a limitat doar la aspectele de drept penal ale infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM. Vânătoarea, în general, și vânatul ilegal, în special, au tangențe cu domenii care depășesc cadrul dreptului penal. Drept consecință, am utilizat ca surse lucrări care țin de alte ramuri sau discipline juridice: criminologie, criminalistică, dreptul mediului, dreptul civil, dreptul procesual penal etc. Autorii acestor lucrări sunt: A.T. de Azevedo Chagas, N.I. Bratașova, M.M. Brinciuk, M.A. da Costa, L. Dogaru, R. Duffy, G. Ege, V.V. Egoșin, S.L. Eliason, L. Florea, G.M. Gadjilov, V.V. Gucikov, E. Gugulan, E. Kalapothakis, V. Kereži, O. Krange, T. Kurîlo, A.S. Kurmanov, A. Lowassa, E. Lupan, D. Marinescu, A.P.V. Martins, E.-M. Minea, C. Negrei, A. Pînzari, L.C. Resende, A. Rotaru, A. Schloenhardt, K. Skogen etc.

Scopul lucrării este de a cerceta aprofundat infracțiunea prevăzută la art. 233 CP RM (cu luarea în considerare a prevederilor (recent intrate în vigoare) ale Legii nr. 298/2018 și ale HG nr. 254/2021), stabilindu-se dificultățile ce apar în procesul de interpretare a art. 233 CP RM și/sau de calificare a infracțiunii prevăzute de acest articol, și propunându-se soluții pentru depășirea acestor dificultăți.

Obiectivele cercetării: analiza punctelor de vedere din doctrina de specialitate, referitoare la răspunderea pentru infracțiunea prevăzută la art. 233 CP RM; examinarea normelor extrapenale de referire pentru art. 233 CP RM, necesare interpretării acestui articol; investigarea în plan comparativ a reglementărilor privind vânatul ilegal din legislația penală a altor state, precum și a normelor în care a fost incriminată această faptă, care au fost aplicate în trecut pe teritoriul actual al Republicii Moldova; estimarea gradului de corespundere dintre, pe de o parte, normele internaționale și europene privind prevenirea și combaterea vânatului ilegal, și, pe de altă parte, art. 233 CP RM și normele contravenționale adiacente; rezolvarea controverselor legate de conținutul obiectului juridic generic și al obiectului juridic special ale infracțiunii specificate în art. 233 CP RM; determinarea obiectului material al infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM, precum și a criteriilor care fac posibilă deosebirea acestui obiect de obiectul material al altor infracțiuni; prezentarea de argumente în susținerea unei protecții penale mai eficiente împotriva vânatului ilegal al animalelor sălbatice din speciile care sunt pe cale de dispariție; analiza conceptului de vânat în contextul infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM; investigarea condițiilor, stabilite în art. 233 CP RM, în a căror prezență acțiunea de vânat devine ilegală; determinarea particularităților ce caracterizează urmările prejudiciabile şi legătura cauzală în contextul infracţiunii specificate în art. 233 CP RM; stabilirea conținutului pe care o are vinovăția manifestată în cazul infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM;

identificarea particularităților ce caracterizează motivul, scopul și emoțiile în cazul infracțiunii specificate în art. 233 CP RM; determinarea condițiilor generale privitoare la persoana fizică – subiect al infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM și persoana juridică – subiect al acestei infracțiuni; examinarea calității speciale a subiectului infracțiunii în ipoteza consemnată la alin. (2) art. 233 CP RM; identificarea particularităților ce caracterizează participația în cazul infracțiunii prevăzute la specificate în art. 233 CP RM; analiza spețelor din practica judiciară, în care au fost aplicate art. 233 CP RM și normele contravenționale adiacente; stabilirea imperfecțiunilor care afectează previzibilitatea, claritatea și eficiența art. 233 CP RM; recomandarea de soluții de remediere a acestor imperfecțiuni.

Ipoteza de cercetare se bazează pe supoziția, conform căreia: sintagma „mediul înconjurător" este în măsură să exprime în mod clar ideea că, împotriva infracțiunilor prevăzute în Capitolul IX din partea specială a Codului penal al Republicii Moldova, trebuie apărat doar habitatul constituit din mediul natural și mediul antropic, în care omul conviețuiește împreună cu animalele și plantele; infracțiunea, prevăzută la art. 233 CP RM, are obiect material, chiar dacă acesta nu este specificat în dispoziția articolului respectiv. Acest obiect îl reprezintă animalele sălbatice care viețuiesc în condiții de libertate sau de semilibertate ce le asigură legătura cu mediul natural, și care, în momentul săvârșirii infracțiuni, nu se află pe terenul fondului apelor (în sensul art. 1 al Legii nr. 272/2011), ori în spațiul aerian sau în subsolul aferente acestui teren; în art. 233 CP RM nu se face nicio diferențiere între vânatul ilegal al animalelor sălbatice, specificate în Cartea Roşie a Republicii Moldova şi în anexele la CITES, și vânatul ilegal al animalelor sălbatice care nu sunt specificate în aceste acte. Această stare de lucruri sfidează unele prevederi ale: Legii nr. 325/2005; Legii nr. 1246/2000; Convenţiei privind comerţul internaţional cu specii sălbatice de faună şi floră pe cale de dispariţie (CITES); Directivei 2008/99/CE; Directivei 92/43/CEE; în legislația în vigoare a Republicii Moldova, valorificarea produsului, obținut în urma comiterii vânatului ilegal, precum și activitățile conexe acestei valorificări sunt sancționate lacunar. Sancționarea contravențională a faptei de comercializare a animalelor, incluse în Cartea Roşie a Republicii Moldova sau în anexele la CITES, nu poate asigura reducerea motivației de a săvârși infracțiunea prevăzută la art. 233 CP RM; normele de referire constituie o necesitate obiectivă atunci când vorbim despre stabilirea limitelor de aplicare a art. 233 CP RM. Este necesar să apelăm le actele normative, care sunt de referință pentru art. 233 CP RM, pentru a înțelege: care autorizaţie pentru vânat este corespunzătoare și care nu; care perioadă pentru vânat este interzisă și care nu; care loc pentru vânat este interzis și care nu; care unealtă pentru vânat este permisă și care nu; care metodă pentru vânat este permisă și care nu; cum se stabilește mărimea daunelor cauzate; care este scopul special al infracțiunii; interpretarea art. 233 CP RM este îngreunată din cauza controverselor ce caracterizează termenii „vânat" și „braconaj", care sunt folosiți în art. 233 CP RM și în normele de referire din Legea nr. 298/2018.

Sinteza metodologiei de cercetare și justificarea metodelor de cercetare alese. În procesul de valorificare a bazei legale şi empirice a tezei de față au fost aplicate următoarele metode:

1) metoda juridică formală (dogmatică), care presupune studierea textului normativ, interpretarea acestuia într-o succesiune logică. Pe această cale a fost stabilit semantismul: art. 233 CP RM; altor norme penale care-și dovedesc semnificația în procesul de interpretare a art. 233 CP RM și/sau de calificare a infracțiunii prevăzute de acest articol; reglementărilor adiacente din Codul contravențional al Republicii Moldova; prevederilor din Legea nr. 298/2018, din HG nr. 254/2021 și din alte acte normative care conțin dispoziții la care face referire art. 233 CP RM; reglementărilor privind vânatul ilegal din legislația penală a altor state, precum și normelor în care a fost incriminată această faptă, care au fost aplicate în trecut pe teritoriul actual al Republicii Moldova; explicațiilor relevante din hotărârile Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova; anumitor decizii și

hotărâri ale Curții Constituționale a Republicii Moldova și ale Curții Constituționale a României, etc.;

2) metoda analizei sistemice, în acord cu care art. 233 CP RM este interdependent de alte părți ale sistemului de drept al Republicii Moldova. De aceea, noțiunile, folosite în acest articol, își dezvăluie înțelesul doar atunci când se apelează la normele extrapenale în care sunt fie definite, fie utilizate pentru a caracteriza anumite ipoteze. Astfel, în art. 233 CP RM sunt folosite noțiunile: „vânat"; „autorizaţia corespunzătoare"; „perioada interzisă", „locurile interzise"; „unelte nepermise"; „metode nepermise"; „braconaj"; „persoană cu funcţie de răspundere"; persoană publică"; „persoană cu funcţie de demnitate publică". Cu excepția ultimelor trei, aceste noțiuni nu sunt definite în legea penală. Totuși, chiar în cazul ultimelor trei noțiuni, definițiile din art. 123 CP RM nu sunt suficiente pentru ca destinatarul legii penale să le perceapă semnificația. Ca urmare, este obligatorie recurgerea la prevederile relevante din Legea nr. 298/2018, din HG nr. 254/2021 și din alte acte normative care conțin dispoziții la care face referire art. 233 CP RM;

3) metoda juridică comparativă, care presupune stabilirea conținutului art. 233 CP RM prin comparație. În contextul acestei metode, deosebim două niveluri: a) nivelul macro; 2) nivelul micro.

Primul nivel presupune compararea art. 233 CP RM cu reglementările privind vânatul ilegal din normele penale care aparțin de sistemele de drept ale altor state. La rândul său, nivelul micro presupune compararea art. 233 CP RM cu alte norme penale și cu anumite norme contravenționale din sistemul de drept al Republicii Moldova. Aceste norme prevăd răspunderea pentru fapte care se aseamănă în unele privințe cu infracțiunea prevăzută la art. 233 CP RM. Ne referim îndeosebi la: art. 186-190, 191, 234 CP RM; alin. (1) sau (2) art. 128, art. 139, alin. (1) art. 140 CC RM;

4) metoda istorico-juridică, care ne-a permis să aflăm atât despre precedentele pe care art. 233 CP RM le-a avut în legiuirile care s-au aplicat înainte de legea penală în vigoare a Republicii Moldova, cât și despre transformările pe care art. 233 CP RM le-a suportat de-a lungul aplicării sale.

CONŢINUTUL TEZEI

Teza este alcătuită din trei capitole. În încheierea fiecăruia dintre aceste capitole, într-un subcapitol aparte, se face sinteza problematicii tratate și a rezultatelor obținute.

În Capitolul 1 – *Analiza materialelor științifice privind răspunderea pentru infracțiunea de vânat ilegal* – sunt analizate: materialele științifice privind răspunderea pentru infracțiunea de vânat ilegal, publicate în Republica Moldova; materialele științifice privind răspunderea pentru infracțiunea de vânat ilegal, publicate peste hotare.

Principalul obiectiv, urmărit prin analiza efectuată în Capitolul 1, constă în analiza punctelor de vedere din doctrina de specialitate, referitoare la răspunderea pentru infracțiunea prevăzută la art. 233 CP RM. Într-o măsură mai redusă, se urmărește: investigarea în plan comparativ a reglementărilor privind vânatul ilegal din legislația penală a altor state; rezolvarea controverselor legate de conținutul obiectului juridic generic și al obiectului juridic special ale infracțiunii specificate în art. 233 CP RM; determinarea obiectului material al infracţiunii prevăzute la art. 233 CP RM, precum și a criteriilor care fac posibilă deosebirea acestui obiect de obiectul material al altor infracțiuni; examinarea calității speciale a subiectului infracțiunii în ipoteza consemnată la alin. (2) art. 233 CP RM.

Din 2000 datează articolul științific elaborat de *S. Brînza*.[9]

[9] BRÎNZA, Sergiu. Vânatul ilegal în reglementarea legislației penale a Republicii Moldova. În: *Bilanțul activității științifice a USM pe anii 1998/99. Conferința corpului didactico-științific. Rezumatele comunicărilor. Științe socio-umane*. Chișinău: USM, 2000, pp. 9-10. ISBN 9975-917-56-9.

În cadrul acestei lucrări se examinează infracțiunea prevăzută la art. 170 „Vânatul ilegal” din Codul penal al Republicii Moldova din 1961 (în continuare – CP RM din 1961). Este definită noțiunea de vânătoare, după care sunt analizate modalitățile normative ale vânatului ilegal: vânatul fără autorizaţia corespunzătoare; vânatul în perioada interzisă; vânatul în locurile interzise; vânatul cu unelte şi metode nepermise. Întrucât art. 170 CP RM din 1961 este o normă de referință, analiza în cauză se face cu referire la prevederile din Regulamentul gospodăriei cinegetice (în continuare – RGC) (Anexa nr. 1 la Legea nr. 439/1995). De asemenea, autorul examinează noțiunile folosite în alin. 2 art. 170 CP RM din 1961: „pagube mari”[10] și „fiare, animale sălbatice şi păsări, vânatul cărora este complet interzis”[11]. În acest caz se recurge la prevederile anexelor nr. 3, 4 și 6 la Legea nr. 439/1995.

În anul 2003 a fost publicată o lucrare colectivă, avându-i ca autori pe A. Barbăneagră, V. Berliba, M. Bîrgău etc. În cadrul acestei lucrări, comentariul la art. 233 CP RM îi aparține lui *X. Ulianovschi*.[12]

Mai întâi este dezvăluit scopul art. 233 CP RM, după care sunt examinate elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de acest articol.

X. Ulianovschi menționează că „obiectul infracțiunii îl constituie regnul animal în starea sa naturală”.[13] Deși nu concretizează, autorul precitat are în vedere, cel mai probabil, obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM. Referitor la opinia lui X. Ulianovschi privind conținutul acestui obiect: nimeni nu pune la îndoială că regnul animal în starea sa naturală ar putea să reprezinte o valoare socială particulară care deriva din mediul înconjurător. Însă, nu trebuie să uităm că, la baza concepției științifice privind obiectul juridic al infracțiunii, este pusă abordarea relațional-valorică. Punând la bază această abordare, în următorul capitol al tezei vom identifica obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM.

Analizând obiectul material al infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM, X. Ulianovschi folosește formularea „animale și păsări”[14]. În doctrina penală autohtonă sunt folosite construcții lexicale cu semantism apropiat: „animale”[15]; „mamifere și păsări”[16]. În contextul analizei obiectului material al infracțiunii, prevăzute la art. 233 CP RM, vom analiza astfel de formulări și vom enunța propriul punct de vedere în legătură cu acest semn constitutiv al obiectului infracțiunii care este specificată la art. 233 CP RM.

Cât privește latura obiectivă a infracțiunii examinate, X. Ulianovschi propune propria viziune asupra înțelesului noțiunii „vânat”, utilizate în art. 233 CP RM. În acest sens, doctrinarul menționează că „vânătoarea, ca acțiune, înseamnă căutarea, stârnirea, urmărirea, hăituirea, rănirea, uciderea sau capturarea vânatului sau oricare altă activitate care are ca scop dobândirea acestuia”.[17] Vom lua în vedere această definiție în procesul de investigare a acțiunii prejudiciabile prevăzute de art. 233 CP RM.

---

[10] Codul penal al Republicii Moldova: nr. 41 din 24.03.1961. În: *Вештиле Советулуй Супрем ал РССМ*, 1961, nr. 10, 41.
[11] Ibidem.
[12] BARBĂNEAGRĂ, Alexei et al. *Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu* / Sub red. lui A. Barbăneagră. Chișinău: Arc, 2003. 836 p. ISBN 9975-61-291-1.
[13] Ibidem, p. 488.
[14] Ibidem, p. 350.
[15] BRÎNZA, Serghei, STATI, Vitalie. *Tratat de drept penal. Partea Specială. Vol. I*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015, p. 1298. 1328 p. ISBN 978-9975-53-469-7.
[16] ГЫРЛА, Л.Г., ТАБАРЧА, Ю.М. *Уголовное право Республики Молдова. Часть особенная. Том 1*. Кишинэу: Cartdidact, 2010, с. 562. 712 с. ISBN 978-9975-4158-2-8.
[17] BARBĂNEAGRĂ, Alexei et al. *Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu* / Sub red. lui A. Barbăneagră. Chișinău: Arc, 2003, p. 488. 836 p. ISBN 9975-61-291-1.

În continuare X. Ulianovschi investighează: condițiile în a căror prezență acțiunea de vânat devine ilegală; noțiunea de braconaj; urmările prejudiciabile ale infracțiunii de vânat ilegal; elementele constitutive subiective ale acestei infracțiuni.

În 2004 a fost publicat un manual elaborat de *A. Borodac*.[18]

După părerea acestui autor, latura obiectivă a infracțiunii, prevăzute la art. 233 CP RM („Vânatul ilegal"), este alcătuită din trei semne constitutive: „1) acțiunile vânatului ilegal; 2) daune în proporții mari; 3) legătura cauzală dintre acțiuni și consecințe arătate în legea penală".[19] În continuare sunt analizate modalitățile normative ale infracțiunii de vânat ilegal: vânatul fără autorizaţia corespunzătoare; vânatul în perioada interzisă; vânatul în locurile interzise; vânatul cu unelte şi metode nepermise; vânatul cu folosirea situației de serviciu. Spre deosebire de S. Brînza[20], A. Borodac analizează, de asemenea, latura subiectivă și subiectul infracțiunii de vânat ilegal. Cât privește analiza obiectului juridic special și a obiectului material ale infracțiunii, date A. Borodac se limitează la constatări generale, fără a ține seama de specificul infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM.

În 2010 a fost elaborat un manual care îi are ca autori pe *L. Gîrla* și *Iu. Tabarcea*.[21]

Ca și X. Ulianovschi, acești autori încep analiza infracțiunii de vânat ilegal cu stabilirea conținutului obiectului juridic special și al obiectului material al acestei infracțiuni. După părerea lui L. Gîrla și Iu. Tabarcea, obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM îl constituie „relațiile sociale în domeniul protecției și utilizării animalelor sălbatice".[22] Cât privește obiectul material al infracțiunii examinate, cei doi autori sunt de părerea că acesta îl reprezintă „animalele sălbatice (mamifere, păsări) care viețuiesc într-o stare de libertate naturală, în păduri, pe câmpuri și în mlaștini, care se află permanent sau temporar pe teritoriul Republicii Moldova. O condiție obligatorie este faptul că existența unor astfel de păsări și animale să nu se datoreze muncii omului".[23]

Spre deosebire de A. Borodac, S. Brînza și X. Ulianovschi, L. Gîrla și Iu. Tabarcea consideră că au calitatea de semne secundare ale laturii obiective a vânatului ilegal: lipsa autorizaţiei corespunzătoare; perioada interzisă pentru vânat; locurile interzise pentru vânat; uneltele şi metodele nepermise pentru vânat; folosirea situației de serviciu pentru săvârșirea vânatului ilegal. La fel ca și S. Brînza, L. Gîrla și Iu. Tabarcea efectuează analiza modalităților normative și ale urmărilor prejudiciabile ale vânatului ilegal, făcând referire la anexele corespunzătoare la Legea nr. 439/1995.

Analiza, întreprinsă de L. Gîrla și Iu. Tabarcea, se încheie cu examinarea laturii subiective și a subiectului infracțiunii.

În 2015 a văzut lumina tiparului o lucrare elaborată de *S. Brînza* și *V. Stati*.[24] În această lucrare se analizează, printre altele, infracțiunea prevăzută la art. 233 CP RM.

---

[18] BORODAC, Alexandru. *Manual de drept penal. Partea specială*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2004. 622 p. ISBN 9975-9788-7-8.

[19] Ibidem, p. 296.

[20] A se vedea: BRÎNZA, Sergiu. Vânatul ilegal în reglementarea legislației penale a Republicii Moldova. În: *Bilanțul activității științifice a USM pe anii 1998/99. Conferința corpului didactico-științific. Rezumatele comunicărilor. Științe socio-umane*. Chișinău: USM, 2000, pp. 9-10. ISBN 9975-917-56-9.

[21] ГЫРЛА, Л.Г., ТАБАРЧА, Ю.М. *Уголовное право Республики Молдова. Часть Особенная. Том 1*. Кишинэу: Cartdidact, 2010, 592 с. ISBN 978-9975-4158-2-8.

[22] Ibidem, c. 562.

[23] Ibidem, c. 562.

[24] BRÎNZA, Serghei, STATI, Vitalie. *Tratat de drept penal. Partea Specială. Vol. I*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. 1328 p. ISBN 978-9975-53-469-7.

În multe privințe, examinarea acestei infracțiuni este întemeiată pe reperele ce caracterizează analiza infracțiunii de vânat ilegal, efectuată în lucrările elaborate de S. Brînza și V. Stati, pe care le-am investigat anterior.

Este definită noțiunea de infracțiuni ecologice: „Infracţiunile ecologice reprezintă grupul de infracţiuni prevăzute în Capitolul IX al Părţii Speciale a Codului penal al Republicii Moldova”[25]; „Acestea sunt fapte socialmente periculoase, săvârşite cu intenţie sau din imprudenţă, care vatămă sau pun în pericol – în mod exclusiv sau în principal – relaţiile sociale cu privire la integritatea mediului”.[26] Este stabilit obiectul juridic generic al acestor infracțiuni. De asemenea, în contextul identificării tipurilor de infracțiuni ecologice, se menționează că infracțiunea de vânat ilegal face parte din subgrupul de infracţiuni prin care se aduce atingere conservării biodiversităţii faunei.

Se accentuează că „în sensul art. 233 CP RM, nu reprezintă vânat fără autorizaţie vânatul: a) fără carnetul de vânător; b) fără autorizaţia de portarmă şi de folosire a armei de vânătoare; c) cu carnetul de vânător nevalabil; [etc.]”.[27] Sunt specificate toate ipotezele care se referă la modalitatea normativă de vânat în perioada interzisă. Cu titlu de noutate se menționează că „potrivit alin. (2) art. 26 al Legii cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova, vânătoarea la frontiera de stat, pe culoarul de frontieră şi în fâşia de protecţie a frontierei de stat este interzisă. Tragerea cu arma şi urmărirea animalelor peste frontiera de stat sunt interzise”.[28] De asemenea, sunt caracterizate uneltele și metodele nepermise pentru vânat.

Se stabilește momentul consumativ al infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM, se determină normele contravenționale ce sunt complementare în raport cu acest articol, se identifică latura subiectivă și subiectul infracțiunii de vânat ilegal.

Continuăm analiza materialelor științifice privind răspunderea penală pentru vânatul ilegal, publicate în Republica Moldova, cu articolul științific elaborat în 2017 de *S. Brînza* și *V. Manea*.[29]

Această investigație se axează pe analiza art. 233 CP RM și a unui proiect de lege de modificare și completare a acestui articol.[30] S. Brînza și V. Manea examinează neajunsurile atât ale art. 233 CP RM, cât și ale proiectului de lege respectiv. Este propus ca în denumirea și în dispoziția art. 234 CP RM cuvântul „vânatul” să fie substituit prin cuvântul „vânătoarea”. De asemenea, autorii recomandă ca art. 233 CP RM să fie completat cu alineatul (2) cu următorul conținut: „Aceeași faptă săvârșită cu folosirea situației de serviciu, se pedepsește cu amendă în mărime de la 700 la 1000 unități convenționale cu privarea dreptului de portarmă pentru o perioadă de 3 ani sau cu privarea dreptului de a ocupa anumite funcții pe o perioadă de până la 3 ani, sau cu închisoare de la 5 la 7 ani”.[31] Totodată, se recomandă excluderea cuvintelor „cu folosirea situației de serviciu”[32] din alin. (1) art. 233 CP RM, fiind prezentate argumentele corespunzătoare.

---

[25] Ibidem, p. 1199.
[26] Ibidem, p. 1200.
[27] Ibidem, p. 1299.
[28] Ibidem, p. 1302.
[29] BRÎNZA, Serghei, MANEA, Vladislav. O nouă viziune asupra incriminării faptei de vânat ilegal săvârșite cu folosirea situației de serviciu. În: *Studia Universitatis Moldaviae (Seria Ştiinţe Sociale)*, 2017, nr. 3, pp. 57-63. ISSN 1814-3199.
[30] *Proiectul de Lege privind modificarea și completarea unor acte legislative*. [citat 30.11.2021] Disponibil: http://particip.gov.md/proiectview.php?l=ro&idd=2854
[31] BRÎNZA, Serghei, MANEA, Vladislav. O nouă viziune asupra incriminării faptei de vânat ilegal săvârșite cu folosirea situației de serviciu. În: *Studia Universitatis Moldaviae (Seria Ştiinţe Sociale)*, 2017, nr. 3, pp. 57-63. ISSN 1814-3199.
[32] Codul penal al Republicii Moldova: nr. 985 din 18.04.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr. 128-129, 1012.

Încheiem analiza materialelor științifice la tema tezei cu notele de curs elaborate în 2023 de către *X. Ulianovschi*.[33]

În cadrul acestei lucrări (care se numără printre puținele lucrări din țara noastră, dedicate analizei de drept penal a infracțiunilor ecologice) sunt analizate toate infracțiunile care sunt prevăzute în Capitolul IX din partea specială a Codului penal al Republicii Moldova. Desigur, nu este privată de atenție nici infracțiunea prevăzută de art. 233 CP RM.

X. Ulianovschi deosebește două subgrupuri de infracțiuni ecologice: 1) infracțiuni ecologice cu caracter general; 2) infracțiuni ecologice cu caracter special. Este nelipsit de interes că doctrinarul stabilește obiectul juridic generic pentru fiecare dintre aceste subgrupuri la pag. 116 și, respectiv, la pag. 123 a lucrării sale. Totuși, la o analiză atentă, se poate constata că descrierea este identică în ambele cazuri. Ceea ce demonstrează încă o dată axioma, conform căreia un grup de infracțiuni, care corespunde unui capitol din partea specială a Codului penal al Republicii Moldova, poate avea un singur obiect juridic generic, nu două sau mai multe. Un subgrup de infracțiuni, defalcat în rezultatul clasificării infracțiunilor prevăzute de un capitol din partea specială a Codului penal al Republicii Moldova, nu poate avea un obiect juridic generic specific doar pentru acest subgrup. Într-un asemenea caz, se poate discuta, eventual, despre un obiect juridic de subgrup. O asemenea categorie a obiectului juridic al infracțiunii poate avea o semnificație teoretică, științifică, însă nu are la bază structurarea pe capitole a legii penale, care reprezintă prerogativa exclusivă a legiuitorului.

Infracțiunea, specificată la art. 233 CP RM, este raportată de către X. Ulianovschi la subgrupul de infracțiuni ecologice cu caracter special. În cadrul acestui subgrup, este distins tipul de „infracțiuni prin care se aduce atingere biodiversității faunei”.[34] La acest tip este raportată nu doar infracțiunea prevăzută la art. 233 CP RM, ci și infracțiunea specificată la art. 234 CP RM.

Descriind obiectul juridic special al infracțiunii de vânat ilegal, X. Ulianovschi consideră că acesta este format din „grupul de relații sociale omogene ce țin de conservarea biodiversității faunei.”[35] Este de reținut că același conținut al obiectului juridic special este relevat în cazul infracțiunii prevăzute la art. 234 CP RM. Ceea ce denotă că, în viziunea lui X. Ulianovschi, două infracțiuni ecologice diferite pot avea nu doar un obiect juridic generic comun, dar și un obiect juridic special comun. În contextul analizei obiectului juridic special și a obiectului material ale infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM, vom argumenta că acestea trebuie diferențiate de obiectul juridic special și obiectul material ale infracțiunii prevăzute de art. 234 CP RM.

Atunci când examinează obiectul material al infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM, X. Ulianovschi vorbește despre „corpul animalelor sălbatice [...]”.[36] Doctrinarul dă dovadă de originalitate, deoarece pune accentul pe corporalitatea, materialitatea, tangibilitatea entității care reprezintă obiectul material al infracțiunii. Din acest punct de vedere, corpul animalelor sălbatice constituie expresia corporală a animalelor sălbatice, fără a se confunda cu acestea. Dacă ar fi să facem o paralelă, atunci ar trebui să afirmăm că persoana nu se confundă cu corpul persoanei. În ceea ce ne privește, în contextul examinării obiectului material al infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM, nu am insistat să subliniem corporalitatea animalelor sălbatice care formează obiectul respectiv. Aceasta datorită faptului că, așa cum am consemnat mai sus, animalele sălbatice nu pot avea calitatea de victime ale infracțiunii de vânat ilegal. În cazul infracțiunilor contra persoanei este important să delimităm persoana de corpul persoanei. Or, persoana reprezintă valoarea socială în conjunctura

[33] ULIANOVSCHI, Xenofon. *Infracțiuni ecologice: Note de curs*. Chișinău: CEP USM, 2023. 275 p. ISBN 978-9975-62-5081.
[34] Ibidem, p. 124.
[35] Ibidem, p. 249.
[36] Ibidem, p. 249.

obiectului juridic suprageneric al infracțiunilor contra persoanei. Corpul persoanei are calitatea de obiect material al acestor infracțiuni. Așadar, persoana și corpul persoanei îndeplinesc roluri juridice distincte în contextul infracțiunilor contra persoanei. În cazul infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM, animalele sălbatice îndeplinesc un singur rol – cel de obiect material al infracțiunii. Anume de aceasta am decis să nu evidențiem corporalitatea acestora atunci când am stabilit obiectul material al infracțiunii de vânat ilegal.

În cazul analizei laturii obiective a infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM X. Ulianovschi face trimitere la Anexa nr. 1 la Legea nr. 439/1995.

În ceea ce privește latura obiectivă a infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM, apreciem că Legea nr. 439/1995 și-a pierdut semnificația de altădată. În conformitate cu alin. (3) art. 34 al Legii nr. 298/2018, această anexă se consideră abrogată din data de 01.03.2021. Actualmente, principalele norme de referință în planul stabilirii conținutului laturii obiective a infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM, sunt cele din Legea nr. 298/2018 și din Anexa nr. 3 la Hotărârea Guvernului nr. 254 din 13.10.2021 pentru aprobarea actelor normative cu privire la constituirea și gestionarea Fondului cinegetic național (în continuare – HG nr. 254/2021).

În contextul analizei laturii obiective a infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM, este reprodusă definiția noțiunii de braconaj din Anexa nr. 1 la Legea nr. 439/1995. Într-adevăr, cuvântul „braconaj" figurează în dispoziția art. 233 CP RM. Considerăm că acest cuvânt nu poate avea conținutul noțiunii de braconaj din Anexa nr. 1 (care, așa cum am menționat, a fost abrogată) la Legea nr. 439/1995. Modalitățile vânatului ilegal, specificate în dispoziția art. 233 CP RM, coincid doar în parte cu modalitățile braconajului, care sunt nominalizate în Anexa nr. 1 la Legea nr. 439/1995. În afară de aceasta, în contextul analizei laturii obiective a infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM, vom demonstra că legiuitorul folosește impropriu termenul „braconaj" în dispoziția acestui articol. Acest termen trebuie folosit în art. 233 CP RM, însă altfel decât se procedează actualmente.

Analiza infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM, efectuată de către X. Ulianovschi, se încheie cu examinarea laturii subiective și a subiectului acestei infracțiuni. Doctrinarul consideră că nu orice persoană cu funcție de răspundere, nu orice persoană publică și nu orice persoană cu funcție de demnitate publică pot fi subiecți ai infracțiunii prevăzute la alin. (2) art. 233 CP RM. După părerea lui X. Ulianovschi o asemenea calitate o au „persoanele care au în atribuțiile lor efectuarea controlului de stat asupra protecției și folosirii resurselor regenerabile, colaboratorii Departamentului Protecția Mediului și ai autorităților locale"[37], care, în plus, au una dintre calitățile cerute de alin. (2) art. 233 CP RM.

Poziția noastră este următoarea: în alin. (2) art. 233 CP RM nu se utilizează sintagme de genul „persoanele responsabile de respectarea lor [...]"[38] (art. 223 CP RM); „persoane responsabile de protecţia şi paza vegetaţiei forestiere"[39] (lit. a) art. 231 CP RM). Legiuitorul nu a considerat de cuviință să restrângă cercul de persoane cu funcție de răspundere, de persoane publice și de persoane cu funcție de demnitate publică, care pot săvârși infracțiunea prevăzută la alin. (2) art. 233 CP RM. În opinia noastră, nici persoanele, care interpretează și/sau aplică această normă, nu au temei pentru a recurge la o asemenea limitare a incidenței textului normativ din alin. (2) art. 233 CP RM.

În contextul analizei subiectului special al infracțiunii de vânat ilegal vom argumenta de ce considerăm că orice persoană cu funcție de răspundere, orice persoană publică și orice persoană cu funcție de demnitate publică pot fi subiecți în ipoteza consemnată la alin. (2) art. 233 CP RM.

[37] Ibidem, p. 251.
[38] Codul penal al Republicii Moldova: nr. 985 din 18.04.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr. 128-129, 1012.
[39] Ibidem.

Important este ca acestea să săvârșească infracțiunea de vânat ilegal pe calea abuzului de putere sau a abuzului de serviciu, ori a excesului de putere sau a depășirii atribuțiilor de serviciu. În același timp, vom acorda atenție anumitor categorii de persoane cu funcție de răspundere, de persoane publice sau de persoane cu funcție de demnitate publică, care au atribuții legate de domeniul cinegetic, și care pot comite infracțiunea specificată la alin. (2) art. 233 CP RM.

În Capitolul 2 – *Analiza juridico-penală a infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM* – obiectul investigației efectuate îl reprezintă: obiectul infracțiunii specificate în art. 233 CP RM (obiectul juridic și obiectul material al acestei infracțiuni); latura obiectivă a infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM(fapta prejudiciabilă în cazul acestei infracțiuni; urmările prejudiciabile în cazul infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM; legătura cauzală în cazul acestei infracțiuni); latura subiectivă a infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM (vinovăția în contextul acestei infracțiuni; motivul, scopul și emoțiile în cazul infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM); subiectul infracțiunii specificate în art. 233 CP RM (persoana fizică – subiect al acestei infracțiuni; persoana juridică – subiect al infracțiunii specificate în art. 233 CP RM; subiectul special în ipoteza prevăzută la alin. (2) art. 233 CP RM; participația în cazul infracțiunii specificate în art. 233 CP RM).

Obiectivele, urmărite prin analiza efectuată în Capitolul 2, constau în: analiza punctelor de vedere din doctrina de specialitate, referitoare la răspunderea pentru infracțiunea prevăzută la art. 233 CP RM; examinarea normelor extrapenale de referire pentru art. 233 CP RM, necesare interpretării acestui articol; investigarea în plan comparativ a reglementărilor privind vânatul ilegal din legislația penală a altor state, precum și a normelor în care a fost incriminată această faptă, care au fost aplicate în trecut pe teritoriul actual al Republicii Moldova; estimarea gradului de corespundere dintre, pe de o parte, normele internaționale și europene privind prevenirea și combaterea vânatului ilegal, și, pe de altă parte, art. 233 CP RM și normele contravenționale adiacente; rezolvarea controverselor legate de conținutul obiectului juridic generic și al obiectului juridic special ale infracțiunii specificate în art. 233 CP RM; determinarea obiectului material al infracţiunii prevăzute la art. 233 CP RM, precum și a criteriilor care fac posibilă deosebirea acestui obiect de obiectul material al altor infracțiuni; prezentarea de argumente în susținerea unei protecții penale mai eficiente împotriva vânatului ilegal al animalelor sălbatice din speciile care sunt pe cale de dispariție; analiza conceptului de vânat în contextul infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM, etc.

Infracțiunile, prevăzute în Capitolul IX din partea specială a Codului penal al Republicii Moldova, aduc atingere relațiilor sociale cu privire la mediul înconjurător, nu relațiilor sociale cu privire la mediu. În acest plan, E.-M. Minea menționează: „Sensul care ne interesează aici este cel de totalitate a factorilor exteriori organismului uman – şi care îi include pe cei geografici nevii (atmosfera, hidrosfera, relieful) – dar şi celelalte fiinţe (biosfera). Punctul de vedere este strict antropocentric, fapt evidenţiat şi de sintagma „mediu înconjurător”, care desemnează tot ceea ce ne înconjoară pe noi, oamenii”.[40] Nu poate fi neglijată nici poziția susținută de L. Dogaru: „Constituţia României revizuită în 2003, foloseşte (în art. 35) terminologia de „mediu înconjurător” [...] O astfel de conduită terminologică pe care o regăsim în legea fundamentală ar trebui în mod firesc, să se respecte cu rigurozitate şi cât mai temeinic şi în textele naţionale ale legilor privind protecţia mediului, asigurându-se astfel o abordare unitară”.[41]

Biodiversitatea presupune diversitatea în cadrul unei specii, între specii și în sistemele ecologice. În această ipoteză, pericolul social este condiționat de reducerea diversității biologice a păsărilor și

[40] MINEA, Elena-Maria. *Protecția mediului. Suport de curs*. Cluj-Napoca, 2015, p. 6. 129 p.
[41] DOGARU, Lucreția. *Dreptul mediului*. București: Pro Universitaria, 2020, p. 11. 350 p. ISBN 978-606-26-1219-1.

animalelor sălbatice, precum și de modificările negative inerente ale întregului mediu înconjurător. Biodiversitatea este acel atribut cheie, care ne permite să identificăm obiectul juridic special al infracţiunii prevăzute la art. 233 CP RM.

Definiția noțiunii de vânătoare din art. 2 al Legii nr. 298/2018 nu poate fi aplicată mecanicist în condițiile infracțiunii descrise în art. 233 CP RM. Definiția dată nu a fost concepută pentru a reflecta faptul că această infracțiune se consideră consumată din momentul producerii urmărilor prejudiciabile.

Neclaritatea, generată de sintagma „fără autorizaţia corespunzătoare" din alin. (1) art. 233 CP RM, este determinată de faptul că înaintea acestei sintagme nu este utilizată conjuncția „fie". Cauza unei asemenea stări de lucruri este traducerea nesatisfăcătoare din limba rusă. Formularea „fără autorizaţia corespunzătoare fie în perioada şi în locurile, interzise, fie cu unelte şi metode nepermise"[42] din art. 233 CP RM a fost preluată din art. 170 CP RM din 1961 din 1961. În varianta în limba rusă a acestui cod este folosită formularea «без надлежащего разрешения, или в запретное время, или в запрещенных местах, или запрещенными орудиями и способами».[43] CP RM din 1961 a avut ca model Codul penal al RSFSR din 1960, în care, în art. 166 „Vânatul ilegal", era utilizată formularea «без надлежащего на то разрешения или в запрещенных местах, либо в запрещенные сроки, запрещенными орудиями и способами».[44] Regula folosirii conjuncției „или" nu cere ca aceasta să fie folosită înaintea sintagmei «без надлежащего разрешения». Cei, care au tradus textul art. 166 „Vânatul ilegal" din Codul penal al RSFSR din 1960, pentru a-l folosi ca model pentru art. 170 CP RM din 1961, nu au luat în considerare acest aspect.

În concluzie, sintagma „fără autorizaţia corespunzătoare" din art. 233 CP RM se referă la o condiție alternativă, nu la o condiție obligatorie invariabilă, care se asociază cu oricare dintre condițiile subordonate, caracterizate prin sintagma „fie în perioada interzisă, fie în locurile interzise, fie cu unelte și metode nepermise".

În art. 233 CP RM, noțiunea de daune se referă exclusiv la dauna reală, nu la profitul ratat. Așa cum afirmă I. Selevestru, „venitul ratat, având un caracter prezumptiv, nu poate fi scos din sfera de stăpânire a victimei."[45] După cum afirmă S. Brînza și I. Botezatu, „venitul ratat nu se poate prevedea la momentul săvârşirii sustragerii, fiind în afara vinovăţiei infracţionale. Deci, s-ar încălca regula previzibilităţii legii penale, dacă s-ar lua în considerare în procesul de evaluare a urmărilor prejudiciabile ale sustragerii".[46] Nu există niciun motiv pentru a nu extrapola această viziune asupra infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM. De aceea, „neobţinerea de către [stat sau de către o persoană care deține autorizația de a vâna] a beneficiului de care [îi] lipseşte făptuitorul"[47] nu poate fi raportată la daunele cauzate prin infracțiunea prevăzută la art. 233 CP RM. Din aceleași considerente,

---

[42] Codul penal al Republicii Moldova: nr. 985 din 18.04.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr. 128-129, 1012.
[43] Ibidem.
[44] *Уголовный кодекс РСФСР от 27 октября 1960 г.* [citat 14.04.2023] Disponibil: https://lawrussia.ru/bigtexts/law_3558/page4.htm
[45] SELEVESTRU, Irina. Urmările prejudiciabile și legătura cauzală în ipoteza infracțiunilor prevăzute la art. 191 „delapidarea averii străine " din Codul penal. Partea I. În: *Revista Naţională de Drept*, 2015, nr. 9, pp. 41-47. ISSN 1811-0770.
[46] BOTEZATU, Igor, BRÎNZA, Serghei. Unele consideraţii asupra urmărilor prejudiciabile produse în cazul infracţiunii de escrocherie (art. 190 C.pen. RM). În: *Revista Naţională de Drept*, 2010, nr. 3, pp. 67-70. ISSN 1811-0770.
[47] Ibidem.

nu pot fi incluse în aceste daune nici „costul măsurilor de restaurare, la care se adaugă costul lucrărilor de evaluare a prejudiciului şi de determinare a măsurilor de restaurare ce trebuie luate.”[48]

Intenția de a comite infracțiunea, prevăzută la art. 233 CP RM, poate fi doar directă. Scopul acestei infracțiuni este special, și anime – scopul capturării sau uciderii animalului vânat. În cazul infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM, prezența scopului special este dedusă din interpretarea nu a art. 233 CP RM, ci a prevederilor normative extrapenale la care face referire acest articol.

În cazul infracțiunii prevăzute la alin. (2) art. 233 CP RM, legiuitorul numește calitatea specială a subiectului infracțiunii. În art. 123 CP RM găsim definițiile noțiunilor folosite pentru a denumi această calitate. Totuși, aceste prevederi ale legii penale nu sunt suficiente pentru a percepe esența juridică a calității speciale a subiectului infracțiunii prevăzute la alin. (2) art. 233 CP RM. Ca urmare, sunt necesare anumite prevederi extrapenale, pentru a înlesni o asemenea percepere: Legea nr. 158 din 04.07.2008 cu privire la funcţia publică şi statutul funcţionarului public[49]; Legea nr. 199 din 16.07.2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcţii de demnitate publică[50]; Legea nr. 80 din 07.05.2010 cu privire la statutul personalului din cabinetul persoanelor cu funcţii de demnitate publică[51], etc.

R.T. Nurtaev afirmă: „La caracterizarea unui subiect special al infracțiunii este necesar să se țină seama de specificul relațiilor sociale în care participă persoana care a săvârșit fapta sancționată penal. Întrucât baza relațiilor sociale o constituie activitatea umană, clarificarea specificului relațiilor sociale în contextul infracțiunii săvârșite ar trebui să se facă pe baza luării în considerare a sferei de activitate a subiectului infracțiunii.”[52] Dacă raportăm această opinie la alin. (2) art. 233 CP RM, ar trebui să afirmăm că este relevantă activitatea de serviciu a subiectului special al infracțiunii prevăzute la alin. (2) art. 123 CP RM. Fără activitate de serviciu rămân fără conținut noțiunile „persoană cu funcție de răspundere”, „persoană public” și „persoană cu funcție de demnitate publică”.

În același timp, este mai puțin relevant dacă activitatea de serviciu a persoanei cu funcție de răspundere, a persoanei publice sau a persoanei cu funcție de demnitate publică are vreo legătură cu domeniul cinegetic.

Capitolul 3 – *Rezultatele obținute în urma analizei juridico-penale a infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM* – este consacrat aportului personal al autorului.

Printre cele mai de seamă contribuţii personale ale autorului trebuie evidențiate: demonstrarea faptului că valoarea socială fundamentală, apărată împotriva infracțiunilor prevăzute în Capitolul IX din partea specială a Codului penal al Republicii Moldova, nu poate fi reprezentată de: mediul în general (fără a se preciza că se are în vedere numai mediul înconjurător); ecologie; securitatea ecologică; resursele naturale; patrimoniu; economia națională; protecția mediului înconjurător; stabilirea semnificației pe care noțiunile „faună” și „regnul animal” le au în contextul obiectului material al infracțiunii de vânat ilegal; circumstanțierea cercului de animale care pot să reprezinte

[48] GUGULAN, Eugenia, KURÎLO, Tatiana. Particularităţile evaluării prejudiciului cauzat prin practicarea vânatului ilicit. În: *Anale ştiinţifice ale Academiei „Ştefan cel Mare” a MAIRM: ştiinţe juridice,* 2019, nr. 10, pp. 109-122. ISSN 1857-0976.

[49] A se vedea: Legea cu privire la funcţia publică şi statutul funcţionarului public: nr. 158 din 04.07.2008. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova,* 2008, nr. 230-232, 840.

[50] A se vedea: Legea cu privire la statutul persoanelor cu funcţii de demnitate publică: nr. 199 din 16.07.2010. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova,* 2010, nr. 194-196, 637.

[51] A se vedea: Legea cu privire la statutul personalului din cabinetul persoanelor cu funcţii de demnitate publică: nr. 80 din 07.05.2010. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2010, nr. 117-118, 357.

[52] НУРТАЕВ, Р.Т. О субъекте экологического уголовного правонарушения. În: *Құқық және мемлекет*, 2018, № 1-2, с. 120-129.

obiectul material al infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM și, respectiv, a cercului de animale care nu pot să constituie acest obiect; identificarea raportului dintre noțiunile „vânat” și „braconaj” în contextul analizei faptei prejudiciabile prevăzute la art. 233 CP RM; stabilirea înțelesului noțiunii „autorizația corespunzătoare” din art. 233 CP RM, cu luarea în considerare a prevederilor din Legea nr. 298/2018 și din HG nr. 254/2021, etc.

Principalul obiectiv, urmărit prin analiza efectuată în Capitolul 3, constă în recomandarea de soluții în vederea remedierii imperfecțiunilor care afectează previzibilitatea, claritatea și eficiența art. 233 CP RM. Alte obiective, urmărite prin analiza efectuată în Capitolul 3, sunt: rezolvarea controverselor legate de conținutul obiectului juridic generic și al obiectului juridic special ale infracțiunii specificate în art. 233 CP RM; determinarea obiectului material al infracţiunii prevăzute la art. 233 CP RM, precum și a criteriilor care fac posibilă deosebirea acestui obiect de obiectul material al altor infracțiuni; prezentarea de argumente în susținerea unei protecții penale mai eficiente împotriva vânatului ilegal al animalelor sălbatice din speciile care sunt pe cale de dispariție; analiza conceptului de vânat în contextul infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM; investigarea condițiilor, stabilite în art. 233 CP RM, în a căror prezență acțiunea de vânat devine ilegală; determinarea particularităților ce caracterizează urmările prejudiciabile şi legătura cauzală în contextul infracţiunii specificate în art. 233 CP RM; stabilirea conținutului pe care o are vinovăția manifestată în cazul infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM, etc.

Rezultatele, obținute în urma analizei juridico-penale a infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM, sunt grupate după în felul următor: rezultatele obținute în urma analizei juridico-penale a obiectului infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM; rezultatele obținute în urma analizei juridico-penale a laturii obiective a acestei infracțiuni; rezultatele obținute în urma analizei juridico-penale a laturii subiective a infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM; rezultatele obținute în urma analizei juridico-penale a subiectului acestei infracțiuni.

Obiectul juridic special al infracțiunii, prevăzute la art. 233 CP RM, îl constituie relațiile sociale cu privire la biodiversitatea animalelor sălbatice care viețuiesc în condiții de libertate sau de semilibertate ce le asigură legătura cu mediul natural, și care, în momentul săvârșirii infracțiuni, nu se află pe terenul fondului apelor (în sensul art. 1 al Legii nr. 272/2011) ori în spațiul aerian sau în subsolul aferente acestui teren. Doar în ipoteza, prevăzută de alin. (2) art. 233 CP RM, obiectul juridic special al infracțiunii de vânat ilegal are un caracter complex. Mai precis, obiectul juridic special al infracțiunii, prevăzute la art. 233 CP RM, are un caracter complex în cazurile în care infracțiunea analizată absoarbe faptele prevăzute la art. 312 și 313 CC RM ori la alin. (1) art. 327, alin. (1) art. 328, alin. (1) art. 370 CP RM. În contextul analizei obiectului juridic special al infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM, am susținut că vom putea stabili conținutul obiectului juridic secundar al acestei infracțiuni abia după ce vom analiza calitatea specială a subiectului, consemnată în alin. (2) art. 233 CP RM. Odată ce am identificat această calitate, putem susține că obiectul juridic secundar al infracțiunii, prevăzute la art. 233 CP RM, îl formează relațiile sociale cu privire la executarea de către o persoană cu funcție de răspundere, de către o persoană publică sau de către o persoană cu funcție de demnitate publică a „obligaţiilor de serviciu în mod corect, fără abuzuri [și fără excese], cu respectarea [...] drepturilor şi intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice şi ale celor juridice.”[53] Această valoare socială cu caracter secundar este apărată împotriva faptelor prevăzute la art. 312 și 313 CC RM, precum și a celor specificate la alin. (1) art. 327, alin. (1) art. 328 și alin. (1) art. 370 CP RM.

[53] BRÎNZA, Serghei, STATI, Vitalie. *Drept penal. Partea specială: Compendiu*. Chișinău: CEP USM, 2021, p. 334, 335. 370 p. ISBN 978-9975-158-47-3.

Animalele dăunătoare (în sensul lit. b) subpct. 1) pct. 7 din Anexa nr. 3 la Hotărârea Guvernului nr. 254/2021) nu pot să reprezinte obiectul material al infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM. După O.O. Dudorov și D.V. Kamenski, „nu trebuie considerate obiect material al infracțiunii de vânat ilegal animalele și păsările dăunătoare care nu sunt ocrotite de lege, deși acestea sunt împușcate și capturate în modul stabilit de lege (de exemplu, lupi, pisici și câini vagabonzi, corbi cenușii, coțofene, grauri)”.[54] O asemenea interpretare este consonantă în linii mari cu dispoziția de la lit. b) subpct. 1) pct. 7 din Anexa nr. 3 la HG nr. 254/2021, în care se menționează despre „combaterea dăunătorilor vânatului (pisici și câini hoinari fără zgardă, coțofene, ciori grive etc.)”.[55]

Pentru a constitui obiectul material al infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM, nu este obligatoriu ca, în momentul săvârșirii infracțiunii, animalul sălbatic să se afle pe teritoriul Republicii Moldova. Este posibil ca acesta să se afle dincolo de frontiera de stat a Republicii Moldova, pe teritoriul României sau al Ucrainei. O astfel de posibilitate rezultă chiar din conținutul unei norme legale. Astfel, potrivit alin. (2) art. 26 al Legii nr. 215 din 04.11.2011 cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova, „vânătoarea la frontiera de stat, pe culoarul de frontieră şi în fâşia de protecţie a frontierei de stat este interzisă. *Tragerea cu arma şi urmărirea animalelor peste frontiera de stat sunt interzise* (evid. ns.)”.[56] Într-un asemenea caz, răspunderea penală pentru infracțiunea de vânat ilegal se aplică în baza legii penale fie a Republicii Moldova, fie a Ucrainei. Nu este posibil ca, pentru aceeași infracțiune de vânat ilegal, chiar dacă aceasta are un caracter transnațional, să se aplice răspunderea în baza ambelor legi penale.

Nu doar noțiunile „capturare” și „ucidere” ar trebui să caracterizeze fapta prejudiciabilă prevăzută la art. 233 CP RM. O a treia noțiune de acest gen trebuie să fie cea de rănire. În context, putem face analogie cu distrugerea sau deteriorarea bunurilor în înțelesul art. 197 CP RM. Dacă uciderea animalului corespunde distrugerii bunului, atunci rănirea animalului corespunde deteriorării bunului. Din art. 455 și 458 ale Codului civil al Republicii Moldova[57], coroborate cu art. 3 al Legii nr. 439/1995[58], rezultă că animalele sălbatice reprezintă bunuri aflate în proprietatea statului. În cazul infracțiunii prevăzute la art. 197 CP RM, deteriorarea bunurilor este susceptibilă de cauzarea daunelor în proporții mari. Prin analogie, în cazul infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM, rănirea animalelor sălbatice ar fi susceptibilă de cauzarea daunelor ce depăşesc 200 de unităţi convenţionale.

În Legea nr. 298/2018 este prevăzută posibilitatea de modificare a termenelor permise pentru vânătoare. Ministerul Mediului deține competența de a modifica termenele de vânătoare, stabilite prin lege. Modificarea termenelor, permise pentru vânătoare, operată prin ordinele Ministerului Mediului, se extinde a fortiori asupra termenelor, permise pentru vânătoare, stabilite în HG nr. 254/2021.

În cazul alicelor cu diametrul mai mare de 5 mm, atestăm o divergență dintre Anexa la Ordinul Agenţiei „Moldsilva” nr. 322/2020, pe de o parte, și Legea nr. 298/2018 și Anexa nr. 3 la HG nr. 254/2021, pe de altă parte. Această divergență se rezolvă în favoarea pct. 38 din Anexa la Ordinul Agenţiei „Moldsilva” nr. 322/2020, care reprezintă o norma specială față de art. 22 al Legii nr. 298/2018 și față de pct. 38 din Anexa nr. 3 la HG nr. 254/2021.

---

[54] ДУДОРОВ, О.О., КАМЕНСЬКИЙ, Д.В. Проблеми кримінальної відповідальності за незаконне полювання. În: *Часопис цивільного і кримінального судочинства*, 2012, № 2, с. 84-97. ISSN 2310-6166.

[55] Hotărârea Guvernului pentru aprobarea actelor normative cu privire la constituirea și gestionarea Fondului cinegetic național: nr. 254 din 13.10.2021. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova,* 2021, nr. 266-272, 542.

[56] Legea cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova: nr. 215 din 04.11.2011. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova,* 2012, nr. 75-80, 243.

[57] Codul civil al Republicii Moldova: nr. 1107 din 06.06.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova,* 2002, nr. 82-86, 661.

[58] Legea regnului animal: nr. 439 din 27.04.1995. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova,* 1995, nr. 62-63, 688.

Din art. 126 CP RM rezultă implicit că daunele, cauzate prin infracțiunea prevăzută la art. 233 CP RM, se exprimă în valoarea pagubei pricinuite de o persoană sau de un grup de persoane, care, în momentul de comitere a faptei, depăşeşte 200 de unităţi convenţionale. Paguba respectivă se concretizează în capturarea, uciderea sau rănirea de animale care reprezintă obiectul material al infracțiunii de vânat ilegal. Mărimea acestei pagube corespunde valorii animalelor ce constituie obiectul material al infracțiunii în cauză. Art. 233 CP RM prevede răspunderea nu pentru omisiunea de achitare a unor asemenea prelevări. În plus, daunele ce depăşesc 200 de unităţi convenţionale, care constituie urmările prejudiciabile ale infracțiunii prevăzute de acest articol, corespund nu mărimii unor astfel de prelevări. Daunele, specificate în dispoziția art. 233 CP RM, nu pot fi legate cauzal de omisiunea de achitare a unor taxe pentru eliberarea permiselor, autorizaţiilor, trofeelor sau a celor pentru deservire. Valoarea animalelor, care reprezintă obiectul material al infracțiunii de vânat ilega, se stabilește în conformitate cu anexele nr. 3, 4, 4^1 sau 6 la Legea nr. 439/1995.

În situația când făptuitorul manifestă intenție în raport cu acțiunea prejudiciabilă prevăzută de art. 233 CP RM, și imprudență în raport cu daunele ce depăşesc 200 de unităţi convenţionale, lipsește temeiul aplicării art. 233 CP RM. Această concluzie rezultă din interpretarea sistemică a alin. (2) art. 3, art. 18 și 233 CP RM. În cazul infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM, făptuitorul manifestă intenție în raport atât cu acțiunea prejudiciabilă, cât și cu urmările prejudiciabile. Orice altă concluzie ar fi în dezacord cu legea în vigoare. În rezultat, constatăm că legea penală a Republicii Moldova conține o lacună: nu este prevăzută răspunderea pentru acțiunea de vânat ilegal care cauzează din imprudență daune ce depăşesc 200 de unităţi convenţionale. Considerăm că această lacună trebuie înlăturată.

Indiferent de particularitățile ce caracterizează tipurile erorii de fapt, comun pentru toate aceste tipuri este că reprezentarea din mintea făptuitorului diferă de realitatea obiectivă în care acesta săvârșește infracțiunea. În cazul în care efectul infracțiunii (în parametrii concepuți în reprezentarea făptuitorului) nu se potrivește cu realitatea obiectivă în care acesta săvârșește infracțiunea, iar o astfel de nepotrivire se datorează unor circumstanțe care nu depind de voința făptuitorului, rezultă că suntem în prezența tentativei de infracțiune. Eroarea de fapt și efectele acesteia trebuie privite prin prisma art. 27 CP RM. În ipoteza erorii de fapt, calificarea celor săvârșite se fundamentează pe principiul incriminării subiective, fiind astfel luată în considerare direcționarea intenției pe care o manifestă făptuitorul.

Infracțiunea, prevăzută la art. 233 CP RM, poate fi săvârșită de către o persoană care nu are nici carnet de vânător, nici permis de armă. În cazul când lipsește permisul de armă, în afară de art. 233 CP RM, se aplică alin. (2) art. 128 CC RM. Subliniem că, așa cum rezultă din art. 16 al Codului contravențional, această normă contravențională poate fi aplicată numai dacă subiectul „în momentul săvârşirii contravenţiei, are împlinită vârsta de 18 ani.”[59] De asemenea, atenționăm că alin. (2) art. 128 CC RM prevede răspunderea pentru vânătoarea, săvârșită, între altele, „fără carnet de vânător sau fără permis de deţinere sau port şi folosire a armei de vânătoare.”[60] Cât privește vânătoarea fără permis de deţinere sau port şi folosire a armei de vânătoare, aceasta presupune, în esență, aplicarea armei de vânătoare în condiții de ilegalitate. Dacă făptuitorul, în afară de aceasta, comite „purtarea, păstrarea, procurarea, fabricarea, repararea sau comercializarea armelor de foc, precum şi sustragerea

[59] Codul contravențional al Republicii Moldova: nr. 218 din 24.10.2008. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr. 3-6, 15.
[60] Ibidem.

lor, cu excepţia armei de vânătoare cu ţeavă lisă, sau a muniţiilor fără autorizaţia corespunzătoare”[61], atunci, în afară de art. 233 CP RM și alin. (2) art. 128 CC RM, trebuie să i se aplice art. 290 CP RM.

În unele cazuri, infracțiunea, prevăzută la art. 233 CP RM, nu poate avea rolul de infracțiune absorbantă. În asemenea cazuri, nu putem vorbi nici măcar cu probabilitate despre calitatea de normă-întreg a alin. (2) art. 233 CP RM. Deci, alin. (2) art. 233 CP RM nu este o normă-întreg față de alin. (2), (3) art. 327, alin. (2), (3) art. 328 și alin. (2), (3) art. 370 CP RM. Din interpretarea art. 118 CP RM rezultă că norma-întreg trebuie să conțină o sancțiune care să fie comparativ mai aspră decât sancțiunea din norma-parte. În caz contrar, alin. (2) art. 118 CP RM ar contraveni dispoziției de la alin. (2) art. 61 CP RM, întrucât nu ar avea „drept scop restabilirea echităţii sociale.”[62] Problema analizată are nu doar conotații teoretice. Poate apărea întrebarea: care trebuie să fie soluția, dacă, de exemplu, vânatul ilegal este săvârșit pe calea excesului de putere de către o persoană cu funcție de demnitate publică. Aplicarea într-un astfel de caz a alin. (2) art. 233 CP RM ar presupune încălcarea principiilor și regulilor sus-menționate. Aplicarea lit. b) alin. (3) art. 328 CP RM ar însemna o calificare incompletă, o ignorare a faptului că a fost comis nu excesul de putere de către o persoană cu funcție de demnitate publică, dar vânatul ilegal pe calea excesului de putere de către o persoană cu funcție de demnitate publică. În condițiile reliefate singura soluție de calificare posibilă este următoarea: alin. (1) sau (2) art. 128, art. 139 ori alin. (1) art. 140 CC RM și alin. (2) sau (3) art. 327, alin. (2) sau (3) art. 328 ori alin. (2) sau (3) art. 370 CP RM.

Cu excepția modalităților de împușcare și de capturare, toate celelalte se referă nu la acțiunea de vânătoare soldată cu un rezultat, ci la procesul de vânătoare care nu a ajuns să se soldeze cu un rezultat. În alți termeni, cu excepția modalităților de împușcare și de capturare, toate celelalte se referă la etapele de pregătire sau tentativă de infracțiune, nu la infracțiunea consumată. Pregătirea sau tentativa de infracțiune nu pot fi legate cauzal, în mod direct, cu urmările prejudiciabile. A afirma contrariul ar însemna să echivalăm activitatea infracțională neconsumată cu cea consumată. Această concluzie se referă, între altele, la modalitatea de gonire. Totodată, contribuțiile participanților secundari nu generează, nu implică producerea daunelor ce depăşesc 200 de unităţi convenţionale. Survenirea acestor urmări este legată cauzal de acțiunea de vânat ilegal săvârșită de autorul infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM. Rezultă că gonașul poate fi doar complice la infracțiunea prevăzută la art. 233 CP RM. El nu poate fi coautor al acestei infracțiuni. Contribuția gonașului nu implică producerea daunelor care depăşesc 200 de unităţi convenţionale. În cazul vânătorii „la goană”, numai țintașul este autor al infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM. Acesta are „sarcina de recoltare prin împușcare a vânatului”.[63] Deci, acțiunea țintașului este legată cauzal cu urmările prejudiciabile.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Rezultatele, pe care le-am obținut în cadrul prezentei teze, constau în următoarele: 1) au fost supuse analizei punctele de vedere din doctrina de specialitate, referitoare la răspunderea pentru infracțiunea prevăzută la art. 233 CP RM; 2) a fost examinate normele extrapenale de referire pentru art. 233 CP RM, necesare interpretării acestui articol; 3) au fost investigate în plan comparativ

[61] Codul penal al Republicii Moldova: nr. 985 din 18.04.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr. 128-129, 1012.
[62] Ibidem.
[63] Hotărârea Guvernului pentru aprobarea actelor normative cu privire la constituirea și gestionarea Fondului cinegetic național: nr. 254 din 13.10.2021. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2021, nr. 266-272, 542.

reglementările privind vânatul ilegal din legislația penală a altor state, precum și normele în care a fost incriminată această faptă, care au fost aplicate în trecut pe teritoriul actual al Republicii Moldova; 4) a fost estimat gradul de corespundere dintre, pe de o parte, normele internaționale și europene privind prevenirea și combaterea vânatului ilegal, și, pe de altă parte, art. 233 CP RM și normele contravenționale adiacente; 5) au fost rezolvate controversele legate de conținutul obiectului juridic generic și al obiectului juridic special ale infracțiunii specificate în art. 233 CP RM; 6) a fost determinat obiectul material al infracţiunii prevăzute la art. 233 CP RM, precum și criteriile care fac posibilă deosebirea acestui obiect de obiectul material al altor infracțiuni; 7) a fost argumentată necesitatea unei protecții penale mai eficiente împotriva vânatului ilegal al animalelor sălbatice din speciile care sunt pe cale de dispariție; 8) a fost analizat conceptul de vânat în contextul infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM; 9) au fost investigate condițiile, stabilite în art. 233 CP RM, în a căror prezență acțiunea de vânat devine ilegală; 10) au fost determinate particularitățile ce caracterizează urmările prejudiciabile şi legătura cauzală în contextul infracţiunii specificate în art. 233 CP RM; 11) a fost stabilit conținutul vinovăției manifestate în cazul infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM; 12) au fost identificate particularitățile ce caracterizează motivul, scopul și emoțiile în cazul infracțiunii specificate în art. 233 CP RM; 13) au fost determinate condițiile generale privitoare la persoana fizică – subiect al infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM și persoana juridică – subiect al acestei infracțiuni; 14) a fost examinată calitatea specială a subiectului infracțiunii în ipoteza consemnată la alin. (2) art. 233 CP RM; 15) au fost identificate particularitățile ce caracterizează participația în cazul infracțiunii prevăzute la specificate în art. 233 CP RM; 16) au fost analizate spețele din practica judiciară, în care au fost aplicate art. 233 CP RM și normele contravenționale adiacente; 17) au fost stabilite imperfecțiunile care afectează previzibilitatea, claritatea și eficiența art. 233 CP; 18) au fost propuse soluții de remediere a acestor imperfecțiuni.

Problema ştiinţifică importantă, soluționată în urma obținerii rezultatelor descrise, se exprimă în în conceptualizarea paradigmei de interpretare a art. 233 CP RM cu luarea în considerare a numeroaselor și uneori controversatelor norme de referire, fapt care va asigura aplicarea art. 233 CP RM în condiții de previzibilitate, claritate și eficiență, prin aceasta contribuindu-se la canalizarea în albia legalității a procesului de aplicare a art. 233 CP RM.

I. Concluzii:

Problema ştiinţifică importantă a fost demonstrată prin ***concluziile*** elaborate în baza ipotezei de cercetare, după cum urmează:

1. Sintagma „mediul înconjurător" este în măsură să exprime în mod clar ideea că, împotriva infracțiunilor prevăzute în Capitolul IX din partea specială a Codului penal al Republicii Moldova, trebuie apărat doar habitatul constituit din mediul natural și mediul antropic, în care omul conviețuiește împreună cu animalele și plantele. Oportunitatea catalogării mediului înconjurător ca valoare socială fundamentală, apărată împotriva infracțiunilor prevăzute în Capitolul IX din partea specială a Codului penal al Republicii Moldova, rezultă din art. 37, 46, 59 și 126 ale Constituției Republicii Moldova. De asemenea, în alin. (1) art. 2 CP RM, printre valorile sociale, care compun ordinea de drept, este specificat mediul înconjurător. Totuși, art. 233 CP RM este amplasat într-un capitol al cărui denumire este nu de „Infracțiuni împotriva mediului înconjurător", ci de „Infracțiuni ecologice". Analiza arată că ecologia nu poate să reprezinte valoarea socială fundamentală apărată împotriva infracțiunilor prevăzute în Capitolul IX din partea specială a Codului penal al Republicii Moldova. Mediul înconjurător trebuie privit ca un habitat constituit din mediul natural și mediul antropic, în care omul conviețuiește împreună cu animalele și plantele. Prin definiție, obiectul juridic generic trebuie să reflecte esența tuturor valorilor sociale apărate împotriva infracțiunilor care formează un grup prevăzut de un capitol al părții speciale a Codului penal. Lumea

animală, fiind una dintre componentele mediului natural, asigură, alături de alte componente (aer atmosferic, apă, sol, subsol etc.), condiții prielnice pentru existența vieții pe Pământ. Această axiomă confirmă că mediul înconjurător este cel care trebuie considerat valoare socială fundamentală apărată împotriva infracțiunilor prevăzute în Capitolul IX din partea specială a Codului penal al Republicii Moldova, în general, și a infracțiunii de vânat ilegal, în particular. *(a se vedea: Capitolul 2, Subcapitolul 2.1; Capitolul 3, Subcapitolul 3.1).*

2. Infracțiunea, prevăzută la art. 233 CP RM, are obiect material, chiar dacă acesta nu este specificat în dispoziția articolului respectiv. Acest obiect îl reprezintă animalele sălbatice care viețuiesc în condiții de libertate sau de semilibertate ce le asigură legătura cu mediul natural, și care, în momentul săvârșirii infracțiuni, nu se află pe terenul fondului apelor (în sensul art. 1 al Legii nr. 272/2011), ori în spațiul aerian sau în subsolul aferente acestui teren. O astfel de definiție permite disocierea, prin prisma obiectului material, a infracțiunii, prevăzute la art. 233 CP RM, de unele infracțiuni contra patrimoniului și de infracțiunea prevăzută la art. 234 CP RM. Animalele captive, lipsite cu totul de libertate, cărora nu li se asigură nicio legătură cu mediul natural și care depind în totalitate de oameni, nu pot să reprezinte obiectul material al infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM. Dobândirea ilegală a acestor animale aduce atingere relațiilor sociale cu privire la patrimoniu, urmând a fi calificată în baza normelor corespunzătoare din Capitolul VI din partea specială a Codului penal. În cazul când animalul sălbatic captiv este eliberat și devine parte integrantă a mediului natural, acest animal obține calitatea de obiect material al infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM. În cazul infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM, obiectul material nu poate fi reprezentat de animalele sălbatice care, în momentul săvârșirii infracțiuni, se află pe terenul fondului apelor (în sensul art. 1 al Legii nr. 272/2011), ori în spațiul aerian sau în subsolul aferente acestui teren. Într-un asemenea caz, răspunderea trebuie să se aplice în baza art. 234 CP RM. *(a se vedea: Capitolul 2, Subcapitolul 2.1; Capitolul 3, Subcapitolul 3.1).*

3. În art. 233 CP RM nu se face nicio diferențiere între vânatul ilegal al animalelor sălbatice, specificate în Cartea Roşie a Republicii Moldova şi în anexele la CITES, și vânatul ilegal al animalelor sălbatice care nu sunt specificate în aceste acte. Această stare de lucruri sfidează unele prevederi ale: Legii nr. 325/2005; Legii nr. 1246/2000; Convenţiei privind comerţul internaţional cu specii sălbatice de faună şi floră pe cale de dispariţie (CITES); Directivei 2008/99/CE; Directivei 92/43/CEE. Spre deosebire de legiuitorii din alte state (Georgia, Regatul Spaniei, Republica Armenia, Republica Azerbaidjan, Republica Belarus, Republica Croaţia, Republica Finlanda, Republica Italia, Republica Kazahstan, Republica Kârgâză, Republica Letonia, Republica Lituania, Republica Slovenia, Ungaria), legiuitorul moldovean stabilește răspundere contravențională pentru capturarea sau nimicirea animalelor incluse în Cartea Roşie a Republicii Moldova şi în anexele la CITES. Prin aceasta, este neglijat pericolul social sporit al vânatului ilegal, săvârșit asupra animalelor sălbatice din speciile care sunt pe cale de dispariție. Ca efect, nu poate fi asigurată sancționarea proporționată a vânatului ilegal, săvârșit asupra animalelor sălbatice din speciile care sunt pe cale de dispariție, în funcție de gradul de pericol social al acestei fapte. Atât în cazul animalelor incluse în Cartea Roşie a Republicii Moldova, cât și în cazul celor incluse în anexele la CITES, atunci când vorbim despre gradul de pericol social al vânării acestora, ar trebui să conteze nu valoarea materială a animalelor respective. Ar trebui să conteze doar statutul special al unor astfel de animale, care implică un grad de protecție superior celui de care beneficiază alte animale. *(a se vedea: Capitolul 2, Subcapitolul 2.1; Capitolul 3, Subcapitolul 3.1).*

4. În legislația în vigoare a Republicii Moldova, valorificarea produsului, obținut în urma comiterii vânatului ilegal, precum și activitățile conexe acestei valorificări sunt sancționate lacunar. Sancționarea contravențională a faptei de comercializare a animalelor, incluse în

Cartea Roşie a Republicii Moldova sau în anexele la CITES, nu poate asigura reducerea motivației de a săvârși infracțiunea prevăzută la art. 233 CP RM. Fapta de comercializare a animalelor, incluse în Cartea Roşie a Republicii Moldova sau în anexele la CITES, trebuie să fie prevăzută în legea penală. În Directiva 92/43/CEE, în Directiva 2008/99/CE și în Directiva 2009/147/CE, se recomandă incriminarea nu doar a comercializării (vânzării) animalelor sălbatice considerate a fi din speciile care sunt pe cale de dispariție, ci și a altor activități care pot fi comise după săvârșirea vânatului ilegal al unor asemenea animale: schimb; oferirea spre schimb sau vânzare; deținere (păstrare); transport. Incriminarea întregului spectru de manifestări de tăinuire a braconajului cinegetic va contribui la diminuarea cazurilor de săvârșire a infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM. Obiectul material al acestor manifestări trebuie să fie reprezentat de orice animale care au fost dobândite prin vânat ilegal, nu doar de animalele incluse în Cartea Roşie a Republicii Moldova sau în anexele la CITES, care au fost dobândite prin vânat ilegal. Dacă ar fi sancționată penal atât valorificarea produsului obținut în urma comiterii vânatului ilegal, cât și activitățile conexe acestei valorificări, ar fi considerabil redusă motivația de a săvârși infracțiunea prevăzută la art. 233 CP RM. *(a se vedea: Capitolul 2, Subcapitolul 2.1; Capitolul 3, Subcapitolul 3.1)*.

5. Normele de referire constituie o necesitate obiectivă atunci când vorbim despre stabilirea limitelor de aplicare a art. 233 CP RM. Este necesar să apelăm le actele normative, care sunt de referință pentru art. 233 CP RM, pentru a înțelege: care autorizaţie pentru vânat este corespunzătoare și care nu; care perioadă pentru vânat este interzisă și care nu; care loc pentru vânat este interzis și care nu; care unealtă pentru vânat este permisă și care nu; care metodă pentru vânat este permisă și care nu; cum se stabileşte mărimea daunelor cauzate; care este scopul special al infracțiunii. Nu este posibil ca regulile de vânătoare, încălcate de către subiectul infracțiunii prevăzute de art. 233 CP RM, să fie stabilite în cadrul acestui articol sau într-un alt articol din legea penală. Nici dispoziția simplă, nici dispoziția descriptivă, nici măcar cea de trimitere nu ar fi în stare să redea întreaga complexitate a ilegalității faptei de vânat. Această complexitate poate fi redată doar cu ajutorul dispoziției de referire. Ilegalitatea vânatului în sensul art. 233 CP RM înseamnă nu doar încălcarea prevederilor unei legi care reglementează activitatea de vânat (vânătoare). Ilegalitatea vânatului în sensul art. 233 CP RM poate presupune, de asemenea, încălcarea prevederilor unor acte normative subordonate unei legi care reglementează activitatea de vânat (vânătoare). Actualmente, principalele norme de referire pentru art. 233 CP RM sunt cele din Legea nr. 298/2018 și din Anexa nr. 3 la HG nr. 254/2021. În acest plan, Legea nr. 439/1995 și-a pierdut semnificația de altădată. *(a se vedea: Capitolul 2, Subcapitolul 2.2; Capitolul 3, Subcapitolul 3.2)*.

6. Interpretarea art. 233 CP RM este îngreunată din cauza controverselor ce caracterizează termenii „vânat” și „braconaj”, care sunt folosiți în art. 233 CP RM și în normele de referire din Legea nr. 298/2018. În accepțiunea art. 2 al Legii nr. 298/2018, termenul „vânat” se referă la obiectul material al unei fapte. La fapta însăși se referă termenul „vânătoare”, definit în același art. 2 al Legii nr. 298/2018. Pentru comparație, în art. 233 CP RM, termenul „vânat” se referă la fapta prejudiciabilă, nu la obiectul material al infracțiunii. Totodată, în art. 233 CP RM, termenul „braconaj” este utilizat pentru a caracteriza fapta prejudiciabilă de vânat ilegal. În Legea nr. 298/2018, în art. 2, noțiunea „braconaj” este definită astfel încât să reprezinte nu o noțiune-specie față de noțiunea de vânătoare, ci o noțiune opusă acesteia, care nu se intersectează cu noțiunea de vânătoare. În alin. (1) și (2) art. 22 al Legii nr. 298/2018, vânătoarea, care se desfășoară în condiții de ilegalitate, se echivalează cu braconajul. De această dată, noțiunea „braconaj” nu este opusă noțiunii de vânătoare, ci constituie o noțiune-specie față de noțiunea de vânătoare. *(a se vedea: Capitolul 2, Subcapitolul 2.2; Capitolul 3, Subcapitolul 3.2)*.

Descrierea contribuţiilor personale cu sublinierea semnificaţiei teoretice şi valorii practice a acesteia. Aportul personal îl demonstrează conceptualizarea paradigmei de interpretare a art. 233 CP RM, cu luarea în considerare a priorităților de ordin științific și a provocărilor de ordin practic. Din perspectiva dispoziției art. 233 CP RM, este investigat temeiul juridic al răspunderii pentru infracțiunea prevăzută de acest articol. Din perspectiva practicii de aplicare a art. 233 CP RM, se analizează temeiul real al răspunderii pentru infracțiunea de vânat ilegal. Este de subliniat că teza de față este prima lucrare științifică de o asemenea talie, în care analiza infracțiunii, prevăzute la art. 233 CP RM, se face prin prisma normelor de referire din Legea nr. 298/2018 și din HG nr. 254/2021.

Printre cele mai de seamă contribuţii personale se disting: 1) demonstrarea faptului că valoarea socială fundamentală, apărată împotriva infracțiunilor prevăzute în Capitolul IX din partea specială a Codului penal al Republicii Moldova, nu poate fi reprezentată de: mediu (fără a se preciza că se are în vedere mediul înconjurător); ecologie; securitatea ecologică; resursele naturale; patrimoniu; economia națională; protecția mediului înconjurător; 2) stabilirea semnificației pe care noțiunile „faună" și „regnul animal" le au în contextul obiectului material al infracțiunii de vânat ilegal; 3) circumstanțierea cercului de animale care pot să reprezinte obiectul material al infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM și, respectiv, a cercului de animale care nu pot să constituie acest obiect; 4) argumentarea faptului că infracțiunea, prevăzută la art. 233 CP RM, nu are victimă; 5) identificarea raportului dintre noțiunile „vânat" și „braconaj" în contextul analizei faptei prejudiciabile prevăzute la art. 233 CP RM; 6) deslușirea controverselor ce caracterizează normele la care face referire art. 233 CP RM; 7) stabilirea înțelesului noțiunii „autorizația corespunzătoare" din art. 233 CP RM, cu luarea în considerare a prevederilor din Legea nr. 298/2018 și din HG nr. 254/2021; 8) determinarea particularităților privind legătura cauzală dintre fapta prejudiciabilă, prevăzută de art. 233 CP RM, și urmările prejudiciabile specificate în acest articol; 9) analiza tentativei și a pregătirii de infracțiunea prevăzută de art. 233 CP RM; 10) examinarea erorii de fapt în contextul acestei infracțiuni, precum și a efectelor unei asemenea erori; 11) identificarea scopului special al infracțiunii prevăzute de art. 233 CP RM; 12) argumentarea faptului că intenția indirectă nu este posibilă în cazul acestei infracțiuni; 14) identificarea ipotezelor în care atestăm scopul primar și scopul secundar al infracțiunii prevăzute de art. 233 CP RM; 15) demonstrarea faptului că subiect al acestei infracțiuni poate fi persoana care nu are nici carnet de vânător, nici permis de armă; 16) stabilirea limitelor în care se aplică alin. (2) art. 233 CP RM; 17) determinarea rolului juridic (în sensul art. 42 CP RM) al persoanelor implicare în vânătoare „la goană", etc.

Dacă vorbim despre patrimoniul doctrinar anterior, remarcăm o penurie de studii științifice care să aibă ca obiect de cercetare aprofundată infracțiunea prevăzută la art. 233 CP RM, privită în ansamblul ei. Există doar lucrări în care fie se tratează relativ succint aspectele de drept penal ale infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM (privite în ansamblul ei), fie se cercetează anumite aspecte legate de calificarea infracțiunii respective.

Baza legală şi empirică a prezentului studiu o constituie: 1) titlul, dispoziția și sancțiunea art. 233 CP RM; 2) alte articole din Codul penal al Republicii Moldova, care prevăd răspunderea pentru infracțiuni care, după caz: a) trebuie delimitate de infracțiunea prevăzută la art. 233 CP RM; b) sunt prevăzute de norme care se găsesc într-o relație de concurență cu art. 233 CP RM; c) formează concurs cu infracțiunea prevăzută la art. 233 CP RM; 3) alte norme penale care-și dovedesc semnificația în procesul de interpretare a art. 233 CP RM și/sau de calificare a infracțiunii prevăzute de acest articol; 4) reglementările adiacente din Codul contravențional al Republicii Moldova; 5) prevederile din Legea nr. 298/2018, din HG nr. 254/2021 și din alte acte normative care conțin dispoziții la care face referire art. 233 CP RM; 6) reglementările privind vânatul ilegal din legislația penală a altor state, precum și normele în care a fost incriminată această faptă, care au fost aplicate în

trecut pe teritoriul actual al Republicii Moldova; 7) normele internaționale și europene privind prevenirea și combaterea vânatului ilegal; 8) spețele din practica judiciară, în care au fost aplicate art. 233 CP RM și normele contravenționale adiacente; 9) explicațiile relevante din hotărârile Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova; 10) anumite decizii și hotărâri ale Curții Constituționale a Republicii Moldova și ale Curții Constituționale a României, etc. *Baza ştiinţifică* a tezei de față o constituie monografiile, tratatele, tezele de doctor, articolele științifice și alte lucrări de referință, elaborate de oamenii de știință din Republica Moldova, din România, din Ucraina etc.

Semnificația teoretică a tezei o confirmă: construirea unei temelii durabile pentru lansarea de discuții științifice referitoare la aspectele de drept penal ale infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM; investigarea aprofundată a infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM, cu luarea în considerare a prevederilor (recent intrate în vigoare) ale Legii nr. 298/2018 și ale HG nr. 254/2021; detectarea imperfecțiunilor și sinuozităților ce marchează procesul de interpretare a art. 233 CP RM și/sau de calificare a infracțiunii prevăzute de acest articol.

Valoarea practică a tezei este demonstrată prin: interpretarea art. 233 CP RM din perspectiva prevederilor (recent intrate în vigoare) ale Legii nr. 298/2018 și ale HG nr. 254/2021; identificarea erorilor și inadvertențelor din spețele în care a fost aplicat art. 233 CP RM; stabilirea cauzelor imprevizibilității, neclarității și ineficienței unor prevederi ale art. 233 CP RM, ale normelor contravenționale care sunt complementare acestui articol, precum și ale Legii nr. 298/2018, ale HG nr. 254/2021 și ale altor acte normative care conțin dispoziții la care face referire art. 233 CP RM.

Date privind aprobarea rezultatelor. Concluziile cele mai semnificative ale studiului de față au fost expuse în 13 publicaţii ştiinţifice. Rezultatele, care au fost obținute în prezenta teză, au fost enunțate în cadrul unor foruri științifice internaționale și naționale din perioada anilor 2021-2023.

Indicarea limitelor rezultatelor obţinute, cu stabilirea problemelor rămase nerezolvate. În opinia noastră, limitele rezultatelor obţinute își au cauza în: 1) examinarea în teza de față a infracţiunii, prevăzute de art. 233 CP RM, are precumpănitor un caracter juridico-penal; 2) posibilitatea redusă de polemizare științifică, având în vedere penuria de studii științifice care să aibă ca obiect de cercetare aprofundată infracțiunea prevăzută la art. 233 CP RM, privită în ansamblul ei; 3) numărul relativ redus de cazuri de aplicare în practică a art. 233 CP RM. Nu atestăm probleme rămase nerezolvate, deoarece obiectivele tezei au fost realizate în mod plenar. Aceasta nu înseamnă că nu pot fi configurați vectori de cercetare de perspectivă pentru tema abordată. Astfel de vectori vor fi înfățișați *infra.*

II. Recomandări:

1) modificarea denumirii Capitolului IX din partea specială a Codului penal al Republicii Moldova: din „Infracțiuni ecologice” în *„Infracțiuni contra mediului înconjurător”*;

2) completarea Capitolului XIII din partea generală a Codului penal al Republicii Moldova cu art. 134^{25} „Animale” cu următorul conținut:

„(1) Prin animale, în sensul art. 233 și 233^{1} din prezentul cod, se înțelege animalele sălbatice care viețuiesc în condiții de libertate sau de semilibertate ce le asigură legătura cu mediul natural, și care, în momentul săvârșirii infracțiuni, nu se află pe terenul fondului apelor (în sensul art. 1 al Legii nr. 272/2011) ori în spațiul aerian sau în subsolul aferente acestui teren.

(2) Prin animale, în sensul art. 234 din prezentul cod, se înțelege animalele sălbatice care viețuiesc în condiții de libertate sau de semilibertate ce le asigură legătura cu mediul natural, și care, în momentul săvârșirii infracțiuni, se află pe terenul fondului apelor (în sensul art. 1 al Legii nr. 272/2011) ori în spațiul aerian sau în subsolul aferente acestui teren.”;

3) Modificarea titlului și conținutului art. 233 CP RM, după cum urmează:

„Articolul 233. Braconajul cinegetic

(1) Capturarea, uciderea sau rănirea de animale, săvârşită în condiţii de ilegalitate, dacă aceasta a cauzat daune ce depăşesc 200 de unităţi convenţionale,

se pedepseşte cu amendă în mărime de la 550 la 850 unităţi convenţionale sau cu muncă neremunerată în folosul comunităţii de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de până la 3 ani, iar persoana juridică se pedepseşte cu amendă în mărime de la 2000 la 4000 unităţi convenţionale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate.

(2) Aceeaşi acţiune săvârşită de o persoană cu funcţie de răspundere, de o persoană publică ori de o persoană cu funcţie de demnitate publică,

se pedepseşte cu amendă în mărime de la 700 la 1000 de unităţi convenţionale sau cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcţii pe un termen de până la 3 ani, sau cu închisoare de la 3 la 5 ani.

(3) Capturarea, uciderea sau rănirea de animale incluse în Cartea Roşie a Republicii Moldova sau în anexele la Convenţia privind comerţul internaţional cu specii sălbatice de faună şi floră pe cale de dispariţie (CITES), săvârşită în condiţii de ilegalitate,

se pedepseşte cu amendă în mărime de la 850 la 1350 unităţi convenţionale sau cu închisoare de până la 5 ani, iar persoana juridică se pedepseşte cu amendă în mărime de la 4000 la 7000 unităţi convenţionale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.

(4) Acţiunile prevăzute la alin. (1) sau (2), care au cauzat daune în proporţii mari,

se pedepseşte cu amendă în mărime de la 850 la 1350 unităţi convenţionale sau cu închisoare de până la 5 ani, iar persoana juridică se pedepseşte cu amendă în mărime de la 4000 la 7000 unităţi convenţionale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.

(5) Acţiunile prevăzute la alin. (1), (2), (3) sau (4), săvârşite de două sau mai multe persoane,

se pedepseşte cu amendă în mărime de la 1000 la 1500 unităţi convenţionale sau cu închisoare de la 4 la 6 ani, în ambele cazuri cu (sau fără) privarea de dreptul de a ocupa anumite funcţii sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 3 la 5 ani, iar persoana juridică se pedepseşte cu amendă în mărime de la 4500 la 8000 unităţi convenţionale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate.

(6) Acţiunile prevăzute la alin. (1), (2) sau (3), care au cauzat din imprudenţă daune ce depăşesc 200 de unităţi convenţionale,

se pedepseşte cu amendă în mărime de la 300 la 500 unităţi convenţionale sau cu muncă neremunerată în folosul comunităţii de la 100 la 120 de ore, iar persoana juridică se pedepseşte cu amendă în mărime de la 1500 la 2500 unităţi convenţionale.";

4) completarea Codului penal al Republicii Moldova cu următorul articol:

„Articolul 233[1]. Tăinuirea braconajului cinegetic

(1) Vânzarea, schimbul, oferirea spre schimb sau vânzare, deţinerea, transportarea ori expedierea animalelor vii sau moarte, a părţilor sau derivatelor acestora, cunoscând că aceste animale au fost dobândite prin vânat ilegal,

se pedepseşte cu amendă în mărime de la 300 la 500 unităţi convenţionale sau cu muncă neremunerată în folosul comunităţii de la 180 la 240 de ore, iar persoana juridică se pedepseşte cu amendă în mărime de la 1200 la 2000 unităţi convenţionale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate.

(2) Aceeaşi faptă săvârşită asupra animalelor vii sau moarte incluse în Cartea Roşie a Republicii Moldova sau în anexele la Convenţia privind comerţul internaţional cu specii sălbatice de faună şi floră pe cale de dispariţie (CITES), a părţilor sau derivatelor acestor animale,

se pedepseşte cu amendă în mărime de la 500 la 750 unităţi convenţionale sau cu închisoare de până la 2 ani, iar persoana juridică se pedepseşte cu amendă în mărime de la 2000 la 4000 unităţi convenţionale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate.";

5) substituirea în art. 234 CP RM, după cum urmează: a titlului „Îndeletnicirea ilegală cu pescuitul, vânatul sau cu alte exploatări ale apelor"[64] prin titlul „Braconajul acvatic"; în dispoziție, a cuvântului „vânatul" prin sintagma *„capturarea, uciderea sau rănirea de animale"*;

6) substituirea, în dispoziția alin. (2) art. 128 CC RM, a textului „Vânătoarea fără autorizaţie (licenţă), fără carnet de vânător sau fără permis de deţinere sau port şi folosire a armei de vânătoare, depăşirea normelor stabilite de recoltare a vânatului, precum şi vânătoarea în locurile interzise şi în perioadele de prohibiţie, folosirea armelor, uneltelor şi metodelor interzise"[65] prin expresia *„Capturarea, uciderea sau rănirea de animale, săvârşită în condiţii de ilegalitate"*;

7) excluderea din alin. (1) art. 140 CC RM: a sintagmei „comercializarea ilegală"[66]; a sintagmei „precum și comiterea altor acţiuni sau inacţiuni ce pot cauza reducerea numărului acestor plante şi animale sau dispariţia lor"[67];

8) substituirea, în dispozițiile de la alin. (1) și (2) art. 140 CC RM, între sintagma „Cartea Roşie a Republicii Moldova"[68] şi „în anexele la Convenţia privind comerţul internaţional cu specii sălbatice de faună şi floră pe cale de dispariţie (CITES)"[69], a cuvântului „și" prin cuvântul „sau";

9) substituirea, în art. 2 al Legii nr. 298/2018, a definiției „braconaj – acțiune ilegală desfășurată în vederea obținerii acelorași efecte ca și prin vânătoare, dar fără a fi respectate condițiile legale pentru desfășurarea acesteia"[70] prin definiția *„braconaj cinegetic – vânătoarea desfășurată în lipsa condițiilor legale"*;

10) substituirea, în textul Legii nr. 298/2018, a cuvântului „braconaj" prin sintagma *„braconaj cinegetic"*, în forma gramaticală corespunzătoare;

11) modificarea prevederii de la lit. o) alin. (1) art. 22 al Legii nr. 298/2018, după cum urmează: *„În scopul protecției și al gestionării durabile a faunei de interes cinegetic și a habitatului acesteia, sunt interzise: [...] desfășurarea vânătorii pe timp de noapte, cu excepția speciilor la care vânătoarea este permisă în acest interval, conform reglementărilor privind organizarea și practicarea vânătorii."*.

Sugestii privind potenţialele direcţii viitoare de cercetare legate de tema abordată: 1) analiza juridico-istorică aprofundată a reglementărilor privind vânatul ilegal, aplicate pe teritoriul actual al Republicii Moldova; 2) investigarea aprofundată a normelor internaționale și europene referitoare la prevenirea și combaterea vânatului ilegal; 3) examinarea categoriilor de pedepse stabilite în art. 233 CP RM, sub aspectul eficacității acestora.

Propuneri de utilizare a rezultatelor obţinute în domeniile socio-cultural şi economic: în activitatea ştiinţifică, pentru a se contribui la sporirea interesului științific față de infracțiunea prevăzută la art. 233 CP RM; în vederea aprofundării nivelului de cunoștințe și deprinderi ale celor abilitați cu aplicarea în practică a art. 233 CP RM, precum și ale doctoranzilor, masteranzilor și

---

[64] Codul penal al Republicii Moldova: nr. 985 din 18.04.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr. 128-129, 1012.
[65] Codul contravențional al Republicii Moldova: nr. 218 din 24.10.2008. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr. 3-6, 15.
[66] Ibidem.
[67] Ibidem.
[68] Ibidem.
[69] Ibidem.
[70] Legea vânătorii și fondului cinegetic: nr. 298 din 30.11.2018. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2019, nr. 76-85, 135.

studenților; în activitatea de legiferare, pentru a se asigura o mai bună previzibilitate, claritate și eficiență a art. 233 CP RM; în procesul de culturalizare juridică a cetățenilor care percep distorsionat sau superficial pericolul social al faptei incriminate în art. 233 CP RM.

BIBLIOGRAFIE

1. BARBĂNEAGRĂ, Alexei et al. *Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu* / Sub red. lui A. Barbăneagră. Chișinău: Arc, 2003. 836 p. ISBN 9975-61-291-1.
2. BORODAC, Alexandru. *Manual de drept penal. Partea specială*. Chişinău: Tipografia Centrală, 2004. 622 p. ISBN 9975-9788-7-8.
3. BOTEZATU, Igor, BRÎNZA, Serghei. Unele consideraţii asupra urmărilor prejudiciabile produse în cazul infracţiunii de escrocherie (art. 190 C.pen. RM). În: *Revista Naţională de Drept*, 2010, nr. 3, pp. 67-70. ISSN 1811-0770.
4. BRÎNZA, Serghei, MANEA, Vladislav. O nouă viziune asupra incriminării faptei de vânat ilegal săvârșite cu folosirea situației de serviciu. În: *Studia Universitatis Moldaviae (Seria Ştiinţe Sociale)*, 2017, nr. 3, pp. 57-63. ISSN 1814-3199.
5. BRÎNZA, Serghei, STATI, Vitalie. *Drept penal. Partea specială: Compendiu*. Chișinău: CEP USM, 2021. 370 p. ISBN 978-9975-158-47-3.
6. BRÎNZA, Serghei, STATI, Vitalie. *Tratat de drept penal. Partea Specială. Vol. I*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. 1328 p. ISBN 978-9975-53-469-7.
7. BRÎNZA, Sergiu. Vânatul ilegal în reglementarea legislației penale a Republicii Moldova. În: *Bilanțul activității științifice a USM pe anii 1998/99. Conferința corpului didactico-științific. Rezumatele comunicărilor. Științe socio-umane*. Chișinău: USM, 2000, pp. 9-10. ISBN 9975-917-56-9.
8. Codul civil al Republicii Moldova: nr. 1107 din 06.06.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr. 82-86, 661.
9. Codul contravențional al Republicii Moldova: nr. 218 din 24.10.2008. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr. 3-6, 15.
10. Codul penal al Republicii Moldova: nr. 41 din 24.03.1961. În: *Вештиле Совету луй Супрем ал РССМ*, 1961, nr. 10, 41.
11. *Convention on Biological Diversity*. [citat 06.03.2022] Disponibil: https://treaties.un.org/doc/Treaties/1992/06/19920605%2008-44%20PM/Ch_XXVII_08p.pdf
12. *Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora*. [citat 16.08.2022] Disponibil: https://cites.org/sites/default/files/eng/disc/CITES-Convention-EN.pdf
13. *Convention on the Protection of the Environment through Criminal Law*. [citat 19.07.2023] Disponibil: https://rm.coe.int/168007f3f4
14. *Directiva 2004/35/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21.04.2004 privind răspunderea pentru mediul înconjurător în legătură cu prevenirea și repararea daunelor aduse mediului*. [citat 07.06.2023] Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex:32004L0035
15. *Directiva 2008/99/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19.11.2008 privind protecția mediului prin intermediul dreptului penal*. [citat 16.03.2022] Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/LSU/?uri=celex:32008L0099
16. *Directiva 2009/147/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 30.11.2009 privind conservarea păsărilor sălbatice*. [citat 01.07.2022] Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex%3A32009L0147
17. *Directiva 92/43/CEE a Consiliului din 21.05.1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică*. [citat 04.06.2022] Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=celex:31992L0043
18. DOGARU, Lucreția. *Dreptul mediului*. București: Pro Universitaria, 2020, p. 11. 350 p. ISBN 978-606-26-1219-1.

19. GUGULAN, Eugenia, KURÎLO, Tatiana. Particularităţile evaluării prejudiciului cauzat prin practicarea vânatului ilicit. În: *Anale ştiinţifice ale Academiei „Ştefan cel Mare" a MAIRM: ştiinţe juridice*, 2019, nr. 10, pp. 109-122. ISSN 1857-0976.
20. Hotărârea Guvernului pentru aprobarea actelor normative cu privire la constituirea și gestionarea Fondului cinegetic național: nr. 254 din 13.10.2021. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2021, nr. 266-272, 542.
21. Legea cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova: nr. 215 din 04.11.2011. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2012, nr. 75-80, 243.
22. Legea cu privire la funcţia publică şi statutul funcţionarului public: nr. 158 din 04.07.2008. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2008, nr. 230-232, 840.
23. Legea cu privire la statutul persoanelor cu funcţii de demnitate publică: nr. 199 din 16.07.2010. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2010, nr. 194-196, 637.
24. Legea cu privire la statutul personalului din cabinetul persoanelor cu funcţii de demnitate publică: nr. 80 din 07.05.2010. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2010, nr. 117-118, 357.
25. Legea regnului animal: nr. 439 din 27.04.1995. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1995, nr. 62-63, 688.
26. Legea vânătorii și fondului cinegetic: nr. 298 din 30.11.2018. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2019, nr. 76-85, 135.
27. MINEA, Elena-Maria. *Protecţia mediului. Suport de curs*. Cluj-Napoca, 2015. 129 p.
28. *Proiectul de Lege privind modificarea şi completarea unor acte legislative*. [citat 30.11.2021] Disponibil: http://particip.gov.md/proiectview.php?l=ro&idd=2854
29. SELEVESTRU, Irina. Urmările prejudiciabile și legătura cauzală în ipoteza infracțiunilor prevăzute la art. 191 „delapidarea averii străine " din Codul penal. Partea I. În: *Revista Naţională de Drept*, 2015, nr. 9, pp. 41-47. ISSN 1811-0770.
30. ULIANOVSCHI, Xenofon. *Infracţiuni ecologice: Note de curs*. Chișinău: CEP USM, 2023. 275 p. ISBN 978-9975-62-5081.
31. ГЫРЛА, Л.Г., ТАБАРЧА, Ю.М. *Уголовное право Республики Молдова. Часть особенная. Том 1*. Кишинэу: Cartdidact, 2010. 712 с. ISBN 978-9975-4158-2-8.
32. ДУДОРОВ, О.О., КАМЕНСЬКИЙ, Д.В. Проблеми кримінальної відповідальності за незаконне полювання. În: *Часопис цивільного і кримінального судочинства*, 2012, № 2, с. 84-97. ISSN 2310-6166.
33. НУРТАЕВ, Р.Т. О субъекте экологического уголовного правонарушения. În: *Құқық және мемлекет*, 2018, № 1-2, с. 120-129.
34. *Уголовный кодекс РСФСР от 27 октября 1960 г*. [citat 14.04.2023] Disponibil: https://lawrussia.ru/bigtexts/law_3558/page4.htm

LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI

A. Monografie

1. BOLDESCU, Anastasia. *Răspunderea penală pentru vânatul ilegal: Monografie*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2023. 454 p. ISBN 978-5-88554-255-5.

B. Articole în reviste

2. BOLDESCU, Anastasia. Analiza materialelor științifice privind răspunderea penală pentru vânatul ilegal publicate peste hotare. În: *Studia Universitatis Moldaviae (Seria Ştiinţe Sociale)*, 2021, nr. 11, pp. 160-167. ISSN 1814-3199.
3. BOLDESCU, Anastasia. Caracteristicile sociale ale obiectului material al infracțiunilor prevăzute la art. 233 din Codul penal. În: *Studia Universitatis Moldaviae (Seria Ştiinţe Sociale)*, 2022, nr. 8, pp. 217-223. ISSN 1814-3199.

4. BOLDESCU, Anastasia. Conținutul ilegalității faptei care este incriminată în art. 233 din Codul penal al Republicii Moldova. Vânatul fără autorizația corespunzătoare. În: *Studia Universitatis Moldaviae (Seria Ştiinţe Sociale)*, 2023, nr. 3, pp. 193-205. ISSN 1814-3199.
5. BOLDESCU, Anastasia. Latura subiectivă a infracțiunii de vânat ilegal (art. 233 din Codul penal al Republicii Moldova). În: *SSRN Electronic Journal*. ISSN 1556-5068. [citat 29.08.2023] Disponibil: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4538972
6. BOLDESCU, Anastasia. Legătura cauzală în cazul infracțiunii de vânat ilegal (art. 233 din Codul penal al Republicii Moldova). În: *SSRN Electronic Journal*. ISSN 1556-5068. [citat 29.08.2023] Disponibil: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4538970
7. BOLDESCU, Anastasia. Neajunsurile ce caracterizează noțiunea de vânat, utilizată în art. 233 din Codul penal al Republicii Moldova. În: *Revista Naţională de Drept*, 2022, nr. 2, pp. 189-197. ISSN 1811-0770.
8. BOLDESCU, Anastasia. Obiectul juridic generic al infracțiunii de vânat ilegal. În: *Studia Universitatis Moldaviae (Seria Ştiinţe Sociale)*, 2022, nr. 3, pp. 167-177. ISSN 1814-3199.
9. BOLDESCU, Anastasia. Răspunderea penală pentru vânatul prin metode nepermise: experiența Republicii Moldova. În: *SSRN Electronic Journal*. ISSN 1556-5068. [citat 14.07.2023] Disponibil: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4408199
10. BOLDESCU, Anastasia. Subiectul infracțiunii de vânat ilegal (art. 233 din Codul penal al Republicii Moldova). În: *SSRN Electronic Journal*. ISSN 1556-5068. [citat 29.08.2023] Disponibil: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4538973
11. BOLDESCU, Anastasia. Vânatul cu unelte nepermise în accepțiunea legii penale a Republicii Moldova. În: *SSRN Electronic Journal*. ISSN 1556-5068. [citat 14.07.2023] Disponibil: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4408135
12. BOLDESCU, Anastasia. Vânatul în locurile interzise ca temei de aplicare a art. 233 din Codul penal al Republicii Moldova. În: *SSRN Electronic Journal*. ISSN 1556-5068. [citat 14.07.2023] Disponibil: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4408125
13. SPÎNU (DUMNEANU), Ludmila, BOLDESCU, Anastasia. Necesitatea unei protecții penale mai eficiente împotriva vânatului ilegal al animalelor sălbatice din speciile care sunt pe cale de dispariție. În: *Studia Universitatis Moldaviae (Seria Ştiinţe Sociale)*, 2022, nr. 8, pp. 58-67. ISSN 1814-3199.
14. SPÎNU (DUMNEANU), Ludmila, BOLDESCU, Anastasia. Vânatul în perioada interzisă – ipoteză prevăzută de art. 233 din Codul penal al Republicii Moldova. În: *Studia Universitatis Moldaviae (Seria Ştiinţe Sociale)*, 2023, nr. 3, pp. 82-92. ISSN 1814-3199.

C. Articole în lucrările conferințelor

15. BOLDESCU, Anastasia. Analiza situației privind răspunderea penală pentru vânatul ilegal în știința dreptului penal al Republicii Moldova. În: *Omul, criminologia, ştiinţa, Ediția a 2-a, Vol. 1, 24 martie 2023, Chişinău*. Chișinău: Institutul de științe penale și criminologie aplicată, 2023, pp. 631-636. ISBN 978-9975-3418-6-8
16. BOLDESCU, Anastasia. Considerații introductive privind obiectul material al infracțiunii prevăzute la art. 233 din Codul penal. În: *Conferința științifică internațională „Prevenirea și combaterea violenței în familie", 1-2 decembrie 2022: Culegere de comunicări*. Chișinău: CEP USM, 2023, pp. 30-39. 427 p. ISBN 978-9975-62-552-4.
17. BOLDESCU, Anastasia. Obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art. 233 din Codul penal. În: *Conferința științifică internațională „Prevenirea și combaterea violenței în familie", 1-2 decembrie 2022: Culegere de comunicări*. Chișinău: CEP USM, 2023, pp. 40-50. 427 p. ISBN 978-9975-62-552-4
18. BOLDESCU, Anastasia. Pericolul social al faptei de vânat ilegal. În: *Integrare prin cercetare si inovare: Ştiinţe juridice şi economice, 10-11 noiembrie 2021, Chişinău*. Chișinău, Centrul Editorial-Poligrafic al USM, 2021, pp. 87-89. ISBN 978-9975-158-56-5.
19. BOLDESCU, Anastasia. Unele precizări privind obiectul material al vânatului ilegal. În: *Integrare prin cercetare si inovare: Ştiinţe juridice şi economice, 10-11 noiembrie 2022,*

Chișinău. Chișinău: Centrul Editorial-Poligrafic al USM, 2022, pp. 40-42. ISBN 978-9975-62-472-5.

ADNOTARE

Boldescu Anastasia, „Răspunderea penală pentru vânatul ilegal”. Teză de doctorat în drept. Școala Doctorală de Științe Juridice a Universității de Stat din Moldova. Chișinău, 2024

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii și recomandări, bibliografie din 487 de titluri. Rezultatele obținute sunt publicate în 19 lucrări științifice.

Cuvintele-cheie: vânat (vânătoare); animal; autorizaţia corespunzătoare; perioada interzisă; locurile interzise; unelte nepermise; metode nepermise; braconaj.

Scopul lucrării este de a cerceta aprofundat infracțiunea prevăzută la art. 233 CP RM (cu luarea în considerare a prevederilor (recent intrate în vigoare) ale Legii nr. 298/2018 și ale HG nr. 254/2021), stabilindu-se dificultățile ce apar în procesul de interpretare a art. 233 CP RM și/sau de calificare a infracțiunii prevăzute de acest articol, și propunându-se soluții pentru depășirea acestor dificultăți.

Obiectivele cercetării: analiza punctelor de vedere din doctrina de specialitate, referitoare la răspunderea pentru infracțiunea prevăzută la art. 233 CP RM; examinarea normelor extrapenale de referire pentru art. 233 CP RM, necesare interpretării acestui articol; investigarea în plan comparativ a reglementărilor privind vânatul ilegal din legislația penală a altor state, precum și a normelor în care a fost incriminată această faptă, care au fost aplicate în trecut pe teritoriul actual al Republicii Moldova, etc.

Noutatea şi originalitatea științifică a tezei o dovedește faptul că teza de față este prima lucrare științifică de o asemenea talie, în care analiza infracțiunii, prevăzute la art. 233 CP RM, se face prin prisma normelor de referire din Legea nr. 298/2018 și din HG nr. 254/2021. Aportul personal îl demonstrează conceptualizarea paradigmei de interpretare a art. 233 CP RM, cu luarea în considerare a priorităților de ordin științific și a provocărilor de ordin practic. Din perspectiva dispoziției art. 233 CP RM, este investigat temeiul juridic al răspunderii pentru infracțiunea prevăzută de acest articol. Din perspectiva practicii de aplicare a art. 233 CP RM, se analizează temeiul real al răspunderii pentru infracțiunea de vânat ilegal.

Rezultatele obținute care contribuie la soluționarea unei probleme ştiinţifice importante: conceptualizarea paradigmei de interpretare a art. 233 CP RM cu luarea în considerare a numeroaselor și uneori controversatelor norme de referire, fapt care va asigura aplicarea art. 233 CP RM în condiții de previzibilitate, claritate și eficiență, prin aceasta contribuindu-se la canalizarea în albia legalității a procesului de aplicare a art. 233 CP RM.

Semnificația teoretică a tezei: construirea unei temelii durabile pentru lansarea de discuții științifice referitoare la aspectele de drept penal ale infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM; investigarea aprofundată a infracțiunii prevăzute la art. 233 CP RM, cu luarea în considerare a prevederilor (recent intrate în vigoare) ale Legii nr. 298/2018 și ale HG nr. 254/2021; detectarea imperfecțiunilor și sinuozităților ce marchează procesul de interpretare a art. 233 CP RM și/sau de calificare a infracțiunii prevăzute de acest articol.

Valoarea aplicativă a tezei: interpretarea art. 233 CP RM din perspectiva prevederilor (recent intrate în vigoare) ale Legii nr. 298/2018 și ale HG nr. 254/2021; identificarea erorilor și inadvertențelor din spețele în care a fost aplicat art. 233 CP RM; stabilirea cauzelor imprevizibilității, neclarității și ineficienței unor prevederi ale art. 233 CP RM, ale normelor contravenționale care sunt complementare acestui articol, precum și ale Legii nr. 298/2018, ale HG nr. 254/2021 și ale altor acte normative care conțin dispoziții la care face referire art. 233 CP RM.

Implementarea rezultatelor științifice: în activitatea ştiinţifică, pentru a se contribui la sporirea interesului științific față de infracțiunea prevăzută la art. 233 CP RM; în vederea aprofundării nivelului de cunoștințe și de deprinderi ale celor abilitați cu aplicarea în practică a art. 233 CP RM, precum și ale doctoranzilor, masteranzilor și studenților; în activitatea de legiferare, pentru a se asigura o mai bună previzibilitate, claritate și eficiență a art. 233 CP RM.

АННОТАЦИЯ

Болдеску Анастасия, «Уголовная ответственность за незаконную охоту». Диссертация на соискание научной степени доктора права. Докторальная школа юридических наук Государственного университета Молдовы. Кишинэу, 2024

Структура диссертации: введение, три главы, выводы и рекомендации, библиография из 487 названий. Достигнутые результаты опубликованы в 19 научных работах.

Ключевые слова: охота; надлежащее разрешение; запретное время; запрещенные места; запрещенные орудия; запрещенные способы; браконьерство.

Целью работы является углубленное исследование преступления, предусмотренного ст. 233 УК РМ (с учетом положений (недавно вступивших в силу) Закона № 298/2018 и ПП № 254/2021), с выявлением сложностей, возникающих в процессе толкования ст. 233 УК РМ и/или квалификации преступления, предусмотренного данной статьей, а также с предложением путей преодоления указанных сложностей.

Задачи исследования: анализ доктринальных точек зрения относительно ответственности за преступление, предусмотренное ст. 233 УК РМ; исследование внеуголовных норм, к которым отсылает ст. 233 УК РМ, необходимых для толкования данной статьи; сравнительный анализ положений, касающихся незаконной охоты, предусмотренных уголовным законодательством других государств, а также норм, которые предусматривали такое деяние, применявшихся в прошлом на современной территории Республики Молдова и др.

Научная новизна и оригинальность результатов исследования определяется тем, что настоящая диссертация является первой научной работой такого уровня, в которой анализ преступления, предусмотренного ст. 233 УК РМ, проводится через призму отсылочных норм Закона № 298/2018 и ПП № 254/2021. Личный вклад подтверждается определением модели толкования ст. 233 УК РМ, с учетом научных приоритетов и практических вызовов. Через призму положений ст. 233 УК РМ исследуется юридическое основание ответственности за преступление, предусмотренное данной статьей. С точки зрения практики применения ст. 233 УК РМ анализируется реальное основание ответственности за незаконную охоту.

Полученные результаты, способствующие решению особо значимой научной проблемы, разрешенной в рамках проведенного диссертационного исследования состоят в определении модели толкования ст. 233 УК РМ, с учетом многочисленных и порой противоречивых отсылочных норм, имея целью обеспечить применение ст. 233 УК РМ в условиях предсказуемости, ясности и эффективности, тем самым способствуя направлению в русло законности процесса применения ст. 233 УК РМ.

Теоретическая значимость: создание прочной основы для инициирования научных дискуссий об уголовно-правовых аспектах преступления, предусмотренного ст. 233 УК РМ; углубленное исследование преступления, предусмотренного ст. 233 УК РМ, принимая во внимание положения (недавно вступившие в силу) Закона № 298/2018 и ПП № 254/2021; обнаружение несовершенств и сложностей, которые влияют на процесс толкования ст. 233 УК РМ и/или квалификации преступления, предусмотренного данной статьей и т.д.

Практическая применяемость исследования: толкование ст. 233 УК РМ с точки зрения положений (недавно вступивших в силу) Закона № 298/2018 и ПП № 254/2021; выявление ошибок и упущений в случаях применения ст. 233 УК РМ; установление причин непредсказуемости, неясности и неэффективности некоторых положений ст. 233 УК РМ, норм о правонарушениях, взаимодополняющих эту статью, а также норм Закона № 298/2018, ПП № 254/2021 и других нормативных актов, содержащих понятия, указанные в ст. 233 УК РМ и т.д.

Апробация результатов диссертационного исследования: в научной деятельности, в целях содействия повышению научного интереса в отношении преступления, предусмотренного ст. 233 УК РМ; в целях углубления уровня знаний и навыков лиц, уполномоченных на практическое применение ст. 233 УК РМ, а также докторантов, магистрантов и студентов; в законотворческой деятельности, для обеспечения большей предсказуемости, ясности и эффективности ст. 233 УК РМ.

ANNOTATION

Boldescu Anastasia, "Criminal liability for illegal hunting". PhD in Law thesis. Doctoral School of Legal Sciences of the State University of Moldova. Chișinău, 2024

The structure of the thesis: introduction, three chapters, conclusions and recommendations, bibliography of 487 titles. The results achieved are published in 19 scientific papers.

Keywords: hunting; proper authorization; period of the year when hunting is prohibited; forbidden areas; prohibited tools; prohibited methods; poaching.

The purpose of the Ph.D. thesis is to investigate in depth the offense provided by the art. 233 CrC RM (taking into account the provisions (recently entered into force) of the Law no. 298/2018 and GD no. 254/2021), identifying the difficulties that appear in the process of interpreting the art. 233 CrC RM and / or qualification of the offense provided by this article, as well as with a proposal for ways to overcome these difficulties.

The objectives of investigation: analysis of doctrinal points of view regarding liability for the offense provided by the art. 233 CrC RM; examination of extrapenal norms of reference for art. 233 CrC RM, necessary for the interpretation of this article; the comparative investigation of the provisions regarding illegal hunting from the criminal legislation of other states, as well as the norms in which this act was criminalized, which were applied in the past on the current territory of the Republic of Moldova, etc.

The scientific novelty and originality of the obtained results is proven by the fact that the present thesis is the first scientific work of such level, in which the analysis of the offense, provided by the art. 233 CrC RM, is done through the lens of the reference norms from Law no. 298/2018 and from GD no. 254/2021. The personal contribution is demonstrated by the conceptualization of the interpretation paradigm of art. 233 CrC RM, taking into account scientific priorities and practical challenges. From the perspective of the provision of art. 233 CrC RM, the juridical basis of liability for the offense provided by this article is investigated. From the perspective of the practice of applying art. 233 CrC RM, the real basis of liability for the offense of illegal hunting is analyzed.

The obtained results which contribute solving of the foremost scientific problem: the conceptualization of the interpretation paradigm of the art. 233 CrC RM, taking into account the numerous and sometimes controversial reference norms, which will ensure the application of art. 233 CrC RM under conditions of predictability, clarity and efficiency, thereby contributing to the direction towards the legality of the process of application of art. 233 CrC RM.

Theoretical importance: creation of a solid basis for launching scientific discussions regarding the criminal law aspects of the offense provided by the art. 233 CrC RM; in-depth investigation of the offense provided by the art. 233 CrC RM, taking into account the provisions (recently entered into force) of Law no. 298/2018 and GD no. 254/2021; detecting the imperfections and sinuousness that mark the process of interpretation of art. 233 CrC RM and/or of the qualification of the offense provided by this article, etc.

Practical value of the research paper: interpretation of the art. 233 CrC RM in terms of the provisions (recently entered into force) of Law no. 298/2018 and GD no. 254/2021; identification of errors and omissions in cases of application of the art. 233 CrC RM; establishing the causes for the unpredictability, ambiguity and inefficiency of certain provisions of the art. 233 CrC RM, of the contravention norms that are complementary to this article, as well as of the norms of the Law no. 298/2018, of GD no. 254/2021 and of the other normative acts containing reference provisions for the art. 233 CrC RM, etc.

Implementation of the scientific results: in scientific activity, in order to contribute to the increase of scientific interest in relation to the offense provided by the art. 233 CrC RM; in order to deepen the level of knowledge and skills of those empowered with the practical application of art. 233 CrC RM, as well as of doctoral students, master's students and students; in the legislative activity, to ensure better predictability, clarity and efficiency of art. 233 CrC RM.

BOLDESCU ANASTASIA

RĂSPUNDEREA PENALĂ PENTRU VÂNATUL ILEGAL

SPECIALITATEA 554.01 – DREPT PENAL ȘI EXECUȚIONAL PENAL

Rezumatul tezei de doctor în drept

Aprobat spre tipar: data 18.12.2023
Hârtie ofset. Tipar ofset.
Coli de tipar: 2,2 c.a.

Formatul hârtiei: 60x84 1/16
Tiraj 30 ex.
Comanda nr. 142/23

Centrul Editorial-Poligrafic al Universității de Stat din Moldova,
mun. Chișinău, str. Alexei Mateevici, 60, MD-2016